

Załącznik nr 1
do uchwały nr/2021
Rady Miejskiej w Kartuzach
z dnia2021 r.

Projekt

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kartuzy na lata 2021 -2030

Kartuzy, 2021

Spis treści

Wstęp.....	3
Rozdział I	4
Podstawy prawne Strategii	4
Rozdział II	6
Zgodność Strategii z innymi dokumentami strategicznymi	6
Rozdział III.....	12
Ogólna charakterystyka Gminy	12
Rozdział IV.....	16
Diagnoza Gminy Kartuzy w obszarze polityki społecznej za lata 2016 – 2020.	16
4.1. Demografia.....	16
4.2. Pomoc społeczna	17
4.3. Dodatki mieszkaniowe	21
4.4. Osoby uprawnione do alimentów.....	22
4.5. Świadczenia rodzinne.....	26
4.6. Budżet na realizację zadań GOPS Kartuzy	28
Rozdział V.....	29
Zasoby Gminy Kartuzy w obszarze polityki społecznej za lata 2016 – 2020.....	29
5.1. Centrum Wsparcia Społecznego GOPS Kartuzy.....	29
5.1.1. Zespół ds. strategii i rozwoju.....	31
5.1.2. Klub Integracji Społecznej	36
5.1.3. Zespół ds. pracy socjalnej.....	38
5.1.4. Zespół ds. rodziny	41
5.1.4.1. Klub Dla Rodzin.....	42
5.1.5. Zespół ds. usług socjalnych.....	42
5.1.5.1. Dzienny Dom Pomocy	43
5.2. Ośrodek Geriatryczny w Sianowie – GOPS Kartuzy	44
5.3. Klub Abstynenta Novum – GOPS Kartuzy	45
5.4. Środowiskowy Dom Samopomocy w Kartuzach.....	45
5.5. Ekonomia społeczna w Gminie Kartuzy	46
5.6. Inne zasoby	50
Rozdział VI.....	51
Dominujące problemy na terenie Gminy Kartuzy.....	51
6.1. Ubóstwo.....	51

6.2. Bezrobocie / Bierność zawodowa	52
6.2.1. Analiza SWOT	58
6.3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba	59
6.3.1. Analiza SWOT	68
6.4. Bezdomność	69
6.4.1. Analiza SWOT	73
6.5. Uzależnienia	74
6.5.1. Analiza SWOT	77
6.6. Przemoc w rodzinie	79
6.6.1. Analiza SWOT	83
6.7. Problemy opiekuńczo – wychowawcze	84
6.7.1. Analiza SWOT	91
6.8. Funkcjonowanie osób starszych	92
6.8.1. Analiza SWOT	96
Rozdział VII	97
Cele główne, cele strategiczne i szczegółowe, działania, wskaźniki, harmonogram, realizatorzy ...	97
Rozdział VIII	109
Realizacja Strategii	109
8.1. Koordynacja i realizacja Strategii	109
8.2. Finansowanie Strategii	109
8.3. Monitoring i ewaluacja Strategii	109

Wstęp

Rozwiązywanie problemów społecznych stanowi jedno z najważniejszych zadań administracji publicznej wszystkich szczebli. Działania w obszarze polityki społecznej powinny być realizowane w ramach zintegrowanego systemu, w którym równorzędnym partnerem administracji samorządowej powinny być organizacje i instytucje należące do różnych sektorów życia publicznego (organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, kościoły, związki wyznaniowe, podmioty gospodarcze).

Niezbędnymi warunkami efektywnej realizacji zadań z zakresu polityki społecznej są: rzetelna diagnoza rzeczywistych problemów i potrzeb społeczności lokalnej oraz długofalowy plan działań. Na te postulaty jest niniejsza Strategia.

Zaplanowane działania skupiają się przede wszystkim na utrzymaniu i rozwoju funkcjonującego systemu pomocy społecznej, opartego na współpracy wielu instytucji, organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej, organizacji i realizacji profesjonalnych rozwiązań problemów społecznych, aktywizacji środowisk i osób marginalizowanych, zagrożonych lub dotkniętych wyłączeniem społecznym oraz edukacji społecznej.

W celu realizacji działań niezbędne jest stałe, systematyczne diagnozowanie problemów społecznych, a także dążenie do profesjonalnego i sprawnego działania oraz współpracy służb społecznych.

Planowane w Strategii działania przewidują znaczny udział, poza jednostkami Gminy oraz innymi instytucjami publicznymi, partnerów społecznych: organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, społeczności lokalnej i wolontariuszy.

Strategia opracowana została przez Zespół do spraw opracowania projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Kartuzy na lata 2021 – 2030, powołany w 2020 roku przez Burmistrza Kartuz, w skład którego weszli przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Kartuzach, przedstawiciele Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych związanych z pomocą społeczną. Ponadto do prac zaangażowano ekspertów z zakresu poszczególnych zdiagnozowanych problemów społecznych.

Podstawą do wyznaczenia celów i działań Strategii była ilościowa analiza problemów społecznych za lata 2016 – 2020, oparta o wieloletnie doświadczenie oraz dane, będące dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uzyskane w toku jego bieżącej działalności.

Rozdział I

Podstawy prawne Strategii

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Strategia, zgodnie z ustawą, powinna zawierać w szczególności: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii, jej ram finansowych oraz wskaźników realizacji działań.

Strategia zgodna jest z następującymi aktami prawnymi, regulującymi zadania w obszarze polityki społecznej:

1. Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2020 poz. 713, z późn. zm.).
2. Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. 2020 poz. 1876, z późn. zm.).
 - 1) Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. nr 189 poz. 1598, z późn. zm.),
 - 2) Programem „Opieka75+” – w związku z art. 17 ustawy o pomocy społecznej.
 - 3) Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni
3. Ustawą z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń, (Dz. U. z 2020 roku poz. 508 z późn. zm.),
 - 1) Rozporządzeniem Ministra Rozwoju z dnia 23 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie finansowego wsparcia na tworzenie lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń, (Dz. U. z 2020 roku poz. 777 z późn. zm.),
 - 2) Rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie mieszkań chronionych, (Dz. U. z 2018 roku poz. 822 z późn. zm.),
4. Ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 roku poz. 685, z późn. zm.),
5. Ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1398, z późn. zm.),

6. Ustawą z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277, z późn. zm.),
7. Ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 roku poz. 852 z późn. zm.)
8. Ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 roku poz. 218, z późn. zm.),
9. Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 poz. 1057 z późn. zm.),
10. Ustawą z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 roku poz. 111 z późn. zm.),
11. Ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, (Dz. U. z 2019 roku poz. 2407 z późn. zm.),
12. Ustawą z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 roku poz. 808, z późn. zm.),
13. Ustawą z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 roku poz. 2133, z późn. zm.),
14. Ustawą z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 roku poz. 176, z późn. zm.),
- 1) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 kwietnia 2012 r. w sprawie wzoru formularza zgłoszenia do rejestru klubów integracji społecznej (Dz. U. z 2012 roku poz. 513 z późn. zm.),
15. Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 roku poz. 1409, z późn. zm.),
- 1) Rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych (Dz. U. z 2017 roku poz. 2447 z późn. zm.),
16. Ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 roku poz. 1777, z późn. zm.),
17. Ustawą z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2014 roku poz. 1863, z późn. zm.),
18. Ustawą z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2020 roku poz. 2085 z późn. zm.)
19. Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 roku poz. 821 z późn. zm.),

- 1) Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U z 2018 r. poz. 1061 z późn. zm.).
20. Ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 roku poz. 1329 z późn. zm.),
 - 1) Programem "Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej",
 - 2) Programem "Opieka Wytchnieniowa" ,
21. Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020, krajowy program operacyjny współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Najbardziej Potrzebującym, realizowany w oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym zwanego dalej rozp. FEAD,
22. Uchwałą nr 161 Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 r., w sprawie przyjęcia dokumentu „Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo-Uczestnictwo-Solidarność” (M.P. 2018 poz. 1169).

Rozdział II

Zgodność Strategii z innymi dokumentami strategicznymi

1. Zgodność z Długookresową Strategią Rozwoju Kraju – Polska 2030.

Niniejsza Strategia jest zgodna z wieloma celami i kierunkami interwencji określonymi w IV rozdziale: Cele strategiczne i kierunki interwencji w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenia „workfare state”.

Kierunek interwencji:

Zapewnienie jak najlepszej adresowalności świadczeń, zasiłków i rozwój ekonomii społecznej, tak aby z jednej strony stymulowały i wspierały korzystanie z usług publicznych oraz z drugiej ograniczały ryzyko marginalizacji spowodowanej ubóstwem.

- 1) Przeprowadzenie zmian w systemie zasiłków i świadczeń, tak aby jasno rozdzielone zostały ich funkcje aktywizacyjne (ułatwianie i zwiększanie opłacalności wejścia/powrotu na rynek pracy) od funkcji czysto socjalnych, zapewniających maksymalne ograniczenie wykluczenia społecznego wśród grup najbardziej na to narażonych.
- 2) Powiązanie systemu zasiłków i świadczeń z systemem usług publicznych, tak aby transfery społeczne umożliwiały w większym stopniu korzystanie z nich osobom zagrożonym lub wykluczonym społecznie.

- 3) Systematyczna weryfikacja kryterium dochodowego uprawniającego do dostępu do świadczeń z systemu pomocy społecznej, tak aby przeciwdziałać i nie utrwalać ubóstwa skrajnego.
- 4) Zrezygnowanie ze świadczeń, które nie realizują celu, dla którego zostały powołane.
- 5) Rozbudowa i zwiększenie instrumentów ekonomii społecznej, w tym spółdzielni socjalnych.
- 6) Podejmowanie działań na rzecz rozwoju profilaktyki rodziny oraz pracy z rodziną w kryzysie, a także działań na rzecz rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej mających na celu stworzenie dzieciom pozbawionym opieki biologicznych rodziców zastępczego środowiska rodzinnego.

Kierunek interwencji:

Wprowadzenie nowych rozwiązań zapewniających powszechność opieki nad osobami niesamodzielnymi oraz poszerzenie oferty opieki instytucjonalnej, tak aby odpowiedzieć na wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa i zapewnić wsparcie rodzinom, w których znajdują się osoby niesamodzielne.

- 1) Poprawa efektywności systemu orzecznictwa.
- 2) Określenie katalogu świadczeń (w zależności od stopnia niesamodzielności).
- 3) Opracowanie minimalnych standardów usług opiekuńczych.
- 4) Zmiana zasad przyznawania dodatku pielęgnacyjnego (powiązanie świadczenia z orzeczeniem o niesamodzielności).

Kierunek interwencji:

Zapewnienie realnego wsparcia rodzin wielodzietnych zabezpieczającego je przed ryzykiem wykluczenia społecznego.

- 1) Stworzenie nowego modelu wsparcia rodzin wielodzietnych uwzględniającego liczbę dzieci (wypracowanie nowych instrumentów wsparcia, których celem byłoby zapobieganie wykluczeniu społecznemu i wykorzystywanie potencjałów rodziców oraz dzieci poprzez umożliwienie niestygmatyzującego korzystania z usług społecznych).
- 2) Przemodelowanie instrumentów wsparcia z zakresu pomocy społecznej, tak aby w efektywny sposób wspierały one potrzeby poszczególnych rodzin wielodzietnych, z uwzględnieniem miejsca ich zamieszkania.
- 3) Zapewnienie rodzinom wielodzietnym w kryzysie odpowiedniego wsparcia psychologicznego i interwencyjnego.

2. Zgodność z Krajowym Programem Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.

Celem tego Programu jest syntetyczne przedstawienie głównych założeń i kierunków polityki walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym w perspektywie do 2030 r., z jednoczesnym uwzględnieniem długofalowych założeń procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych kluczowych we wskazanej polityce. Program w dużym stopniu odwołuje się do istniejących już krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych i programowych, tworzących ramy dla skutecznej realizacji polityki społecznej ukierunkowanej na budowanie spójności społecznej. Jego głównym celem jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne, jak zaznaczono w rozdziale II – „cele programu i kontekst strategiczny” dla zrealizowania celu głównego Programu wskazano trzy cele szczegółowe:

- 1) zmniejszenie zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem wśród dzieci i młodzieży,
- 2) zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym,
- 3) zwiększenie integracji społecznej grup najbardziej zagrożonych wykluczeniem, w tym osób bezdomnych i migrantów.

Program ma również na celu urzeczywistnienie idei deinstytucjonalizacji w obszarze usług społecznych, poprzez wskazanie konkretnych działań i kierunków rozwoju.

Działania uwzględnione w Programie są rozwinięciem założeń i równocześnie wpisują się w strategiczne podejście do deinstytucjonalizacji obejmujące dłuższą perspektywę czasową i zgodne z Ogólnoeuropejskimi wytycznymi dotyczącymi przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności. Zgodnie z tym podejściem, w Programie uwzględniono te etapy procesu, które będą realizowane do 2030 r. i stanowią niezbędny element jego skutecznej realizacji.

Proces przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności w przypadku zdiagnozowanej sytuacji w naszym kraju wymaga długofalowych działań – w perspektywie kilkudziesięcioletniej – obejmujących następujące etapy i bloki działań:

- 1) zwiększenie podaży, dostępności oraz zapewnienie odpowiedniej jakości usług świadczonych w miejscu zamieszkania oraz w formach zdeinstytucjonalizowanych,
- 2) przygotowanie i wdrożenie lokalnych i regionalnych planów rozwoju usług opieki długoterminowej,
- 3) stopniowe przekształcanie, a następnie ewentualne wygaszanie placówek stacjonarnych.

4) Zgodność z Rządowym Programem na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2021 – 2025 oraz dokumentem Polityka społeczna wobec osób starszych 20.

Cele niniejszej Strategii pokrywają się z celem głównym Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych: Poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną.

Celem polityki społecznej wobec osób starszych jest podnoszenie jakości życia seniorów poprzez umożliwienie im pozostawania jak najdłużej samodzielny i aktywnymi oraz zapewnienie bezpieczeństwa. W ramach tych programów organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty działające na rzecz osób starszych mogą ubiegać się o dofinansowanie swoich projektów, jak Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025, który jest kontynuacją *programu wieloletniego „Senior+” na lata 2015–2020*. Zakłada wspieranie finansowe jednostek samorządu terytorialnego, w zakresie realizacji zadań własnych, polegających na prowadzeniu i zapewnieniu miejsc w ośrodkach wsparcia „Senior+”. Celem strategicznym Programu jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym, poprzez dofinansowanie rozbudowy infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w ośrodkach wsparcia „Senior+”, tj. wsparcie działań jednostek samorządu w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior+” i Klubów „Senior+” oraz Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025. Cele niniejszej Strategii pokrywają się z celem *Programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025*, to jest zwiększenie uczestnictwa osób starszych we wszystkich dziedzinach życia społecznego.

3. Zgodność ze Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

Głównym celem strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Strategia rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kartuzy wpisuje się w cele szczegółowe Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, takie jak:

- 1) Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,
- 2) Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

4. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kartuzy jest zgodna z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, która jednocześnie wpisuje się w Strategię Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego i jest jej integralną częścią. Cele

niniejszej Strategii wpisują się w jeden z trzech wymienionych w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego celów strategicznych zapisanych w części VII, tj. Otwarta Wspólnota Regionalna, która określa pożądane kierunki zmian oraz cele operacyjne.

Cel operacyjny Fundamenty edukacji;

- 1) Poprawa dostępności do zdeinstytucjonalizowanych usług społecznych.
- 2) Wzrost aktywności zawodowej i społecznej, zwłaszcza grup wymagających szczególnego wsparcia.
- 3) Wzrost urynkowania NGO i PES.
- 4) Wzmocnienie regionalnej wspólnoty kulturowej i obywatelskiej.
- 5) Zapewnienie przyjaznej przestrzeni publicznej służącej rozwojowi kapitału społecznego.
- 6) Rozwój współpracy międzysektorowej, w szczególności NGO, JST i przedsiębiorców.
- 7) Poprawa dostępności komunikacyjnej, w szczególności ograniczenie wykluczenia transportowego oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko.

Cel operacyjny Wrażliwość społeczna;

- 1) Rozwój usług społecznych (w tym kadry i infrastruktury), w szczególności w formule zdeinstytucjonalizowanej.
- 2) Likwidacja barier instytucjonalnych i fizycznych w dostępie do wszystkich usług publicznych. – Poprawa jakości i dostępności oferty zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3.
- 3) Aktywizacja i integracja społeczna i zawodowa grup wymagających szczególnego wsparcia, przede wszystkim osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, kobiet, dzieci i młodzieży.
- 4) Realizacja programów w zakresie: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami, rozwoju ekonomii społecznej, współpracy z NGO, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania narkomanii oraz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. – Skuteczna i trwała integracja imigrantów.
- 5) Rozwój i urynkowanie NGO i PES, w szczególności w zakresie świadczenia usług społecznych.

Cel operacyjny Kapitał społeczny;

- 1) Podnoszenie świadomości i wiedzy wszystkich mieszkańców w obszarach kluczowych dla regionu, w szczególności: aktywności obywatelskiej, kultury, środowiska i klimatu, zdrowego trybu życia, racjonalnych zachowań komunikacyjnych, cyfryzacji oraz przedsiębiorczości.

- 2) Mechanizmy kompleksowego wsparcia aktywności obywatelskiej i wolontariatu.
- 3) Podnoszenie kompetencji kadr kultury i turystyki (głównie na poziomie lokalnym).
- 4) Rozwój infrastruktury (instytucji) kultury i oferty uwzględniającej zagadnienia różnorodności kulturowej.
- 5) Zachowanie dziedzictwa kulturowego.
- 6) Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w sposób integrujący społeczności lokalne.

5. Zgodność ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kartuskim na lata 2021-2027.

Niniejsza Strategia wpisuje się w cele strategiczne, operacyjne i zadania wyznaczone w Strategii Rozwiązywania Problemów społecznych w Powiecie Kartuskim, tj.:

- 1) Systematyczne wspieranie rodziny i rozwój systemu pieczy zastępczej.
- 2) Polityka senioralna odpowiednią na potrzeby i wyzwania seniorów.
- 3) Wyrównywanie szans osobom z niepełno sprawnościami.
- 4) Obserwacja i reagowanie na zagrożenia i nowe zjawiska społeczne.
- 5) Stały rozwój wszelkich form aktywności zawodowej dla różnych grup społecznych.

6. Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Kartuzy do roku 2040.

Niniejsza Strategia stanowi dokument komplementarny do Strategii Rozwoju Gminy Kartuzy i wpisuje się w jeden z celów głównych oraz cele strategiczne i operacyjne zapisane w Strategii Rozwoju gminy Kartuzy, tj:

Cel główny: Aktywne społeczeństwo z dobrym dostępem do usług społecznych.

Cel strategiczny:

1. Rozwój sfery usług społecznych.

Cel operacyjny: Rozwój usług ochrony zdrowia i pomocy społecznej.

Kierunki działań:

- 1) Prowadzenie działań w kierunku zwiększenia dostępności do specjalistycznych usług ochrony zdrowia.
- 2) Prowadzenie programów i działań profilaktycznych i informacyjnych w kwestii ochrony zdrowia i zdrowego trybu życia.
- 3) Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, w tym przede wszystkim narkomanii, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk szkolnych.
- 4) Tworzenie oferty dla osób starszych w zakresie usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych.
- 5) Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Cel strategiczny:

1. Aktywizacja i integracja mieszkańców gminy.

Cel operacyjny: Rozwój zaplecza infrastrukturalnego oraz wsparcie działań prowadzących do zwiększenia aktywności oraz integracji mieszkańców.

Kierunki działań:

- 1) Tworzenie mechanizmów współpracy na rzecz rozwiązania problemów społecznych.
- 2) Rozwój infrastruktury społecznej oraz sportowo - rekreacyjnej, przede wszystkim na terenach wiejskich.
- 3) Wsparcie tworzenia i rozwoju organizacji pozarządowych.
- 4) Tworzenie oferty spędzania wolnego czasu dla osób starszych.
- 5) Wsparcie obcokrajowców przybywających na teren gminy.
- 6) Utworzenie rad osiedli, młodzieżowej rady gminy i rady seniorów.

7. Zgodność z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Pomorskiego w nowej perspektywie finansowej na lata 2021 – 2027.

Na dzień przedłożenia projektu strategii do konsultacji społecznych oraz z uwagi na fakt, iż okres jaki obejmuje Strategia to lata 2021 – 2030, nie są znane zasady programów pomocowych UE na okres programowania 2021-2027 oraz kolejne okresy programowania.

Rozdział III

Ogólna charakterystyka Gminy

Gmina Kartuzy jest położona w centralnej części województwa pomorskiego, w zachodniej części Aglomeracji Gdańskiej, w całości na Pojezierzu Kaszubskim. Stolica gminy- Kartuzy oddalona jest o 33 km od centrum Gdańska i o 37 km od centrum Gdyni. Gmina posiada powierzchnię 206 km², co stanowi 1,1% powierzchni województwa (18 310 km²). Najważniejsze szlaki komunikacyjne w Gminie to drogi wojewódzkie nr 211, 228 i 224. Od 1 stycznia 1999 roku miasto Kartuzy jest stolicą powiatu kartuskiego. Gmina Kartuzy jest gminą miejsko-wiejską. W skład Gminy wchodzi 24 sołectwa (Bącz, Brodnica Dolna, Brodnica Górna, Borowo, Dzierżążno, Głusino, Grzybno, Kaliska, Kiełpino, Kolonia, Kosy, Łapalice, Mezowo, Mirachowo, Nowa Huta, Pomieczyńska Huta, Prokowo, Ręboszewo, Sianowo, Sianowska Huta, Sitno, Smętowo, Staniszewo, Stara Huta) oraz miasto Kartuzy. Gmina Kartuzy graniczy z gminami: Sierakowice, Chmielno, Stężycza, Somonino, Żukowo, Przodkowo, Szemud (powiat wejherowski), Linia (powiat wejherowski).

W gminie Kartuzy występuje wiele form ochrony przyrody. Należą do nich: Kaszubski Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni, Kartuski Obszar

Chronionego Krajobrazu, pomniki przyrody, rezerваты przyrody, użytki ekologiczne oraz obszary Natura 2000.

Gmina Kartuzy dysponuje szerokim katalogiem zabytków, które można podzielić na następujące kategorie: ruchome, nieruchome, archeologiczne oraz zabytki stanowiące zasoby muzealne.

Zabytki ruchome w gminie Kartuzy wpisane do rejestru zabytków to wyposażenie kościołów w Kartuzach, Sianowie oraz Kiełpinie. Składają się na nie: ołtarze główne i boczne, fragmenty chórów muzycznych, stalle, ławy kolatorskie, konfesjonały, ambony, chrzcielnice, meble, naczynia liturgiczne, wota, kurdybany, rzeźby, obrazy, świeczniki, tabernakula, feretrony, dzwony, płyty nagrobne, epitafia. Najbardziej znaną atrakcją turystyczną miasta jest zespół poklasztorny ojców kartuzów, pozostałość po kartuzji, usytuowany na wąskim przesmyku pomiędzy jeziorem Klasztornym Małym a jeziorem Karczemnym. Kartuska XIV-wieczna Kolegiata jest najcenniejszą pamiątką przeszłości. Wspólnie z zabytkowymi eremem i refektarzem stanowią jedyną pozostałość zespołu poklasztornego zakonu kartuzów. Gotycki kościół zaczęto budować w 1381 roku z kamienia i cegły. W 1733 roku kościół otrzymał unikatowy dach w kształcie wieka trumny mający przypominać o dewizie zakonników „Memento mori”. Ponadto wśród zabytków nieruchomych należy również wyróżnić dwa zabudowania poklasztorne w Kartuzach, założenie dworsko – parkowe pochodzące z XVIII w. w Mirachowie, 30 kamienic datowanych na XIX i XX w. w Kartuzach, obiekt budownictwa ludowego w Ręboszewie, mur cmentarny w Kartuzach, cztery budynki użyteczności publicznej w Kartuzach oraz dawną karczmę w Kiełpinie.

Do zabytków archeologicznych zaliczamy cmentarzyska, kurhany, grobowce, osady oraz piece. Gmina Kartuzy dysponuje 6 zabytkowymi stanowiskami archeologicznymi.

Gmina Kartuzy posiada także zabytki w zbiorach muzealnych. Są to eksponaty znajdujące się w Muzeum Kaszubskim im. F. Tredera, nawiązujące bezpośrednio do głęboko zakorzonej tradycji kaszubskiej. Zasoby Muzeum Kaszubskiego stanowią: narzędzia rolnicze, sprzęt kuchenny, narzędzia związane z rybołówstwem, ceramika kaszubska, przedmioty stanowiące niegdyś posag panny młodej, wyposażenie izby kaszubskiej, kaszubskie hafty oraz elementy związane z obrzędowością i kulturą kaszubską. Należy jednak podkreślić, że najcenniejsze dziedzictwo ziemi kartuskiej ma charakter niematerialny i jest to zachowany oraz wciąż żywy język kaszubski, haft kaszubski, obyczaj zażywania tabaki, muzyka, stroje kaszubskie oraz kuchnia regionalna.

Gmina Kartuzy jest organem prowadzącym dla 12 szkół podstawowych i 1 szkoły ponadpodstawowej. Na terenie Gminy funkcjonuje również 1 szkoła niepubliczna i 2 szkoły

publiczne niesamorządowe. Szkoły zapewniają nauczanie oraz organizują m.in. zajęcia świetlicowe, pomoc psychologiczno-pedagogiczną. W każdej placówce funkcjonuje gabinet logopedy i pielęgniarki szkolnej oraz stołówka zapewniająca posiłki wszystkim chętnym dzieciom. Gmina dla wszystkich dzieci od klasy IV do VIII organizuje bezpłatny dowóz i naukę pływania na basenie w Kartuzach. W ofercie gminnych szkół znajdują się klasy dwujęzyczne, sportowe o profilu pływackim oraz piłka ręczna dla chłopców i koszykówka dla dziewcząt. Na terenie gminy znajduje się także szkoła podstawowa z oddziałami integracyjnymi w Kiełpinie. W gminie Kartuzy funkcjonuje 8 przedszkoli publicznych, 5 punktów przedszkolnych, 7 przedszkoli niepublicznych, 5 niepublicznych punktów przedszkolnych, 5 żłobków i 2 kluby dziecięce. Na terenie Kartuz zlokalizowany jest również Zespół Placówek Specjalnych, który zapewnia dzieciom i młodzieży z niedostosowaniem społecznym i niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym oraz sprzężeniami, możliwość zdobycia wykształcenia oraz kwalifikacji zawodowych. W skład zespołu wchodzi:

- Zasadnicza Szkoła Zawodowa,
 - Szkoła Przystosowująca do Pracy dla uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim, umiarkowanym oraz sprzężeniami,
 - Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii,
- oraz
- Szkoła artystyczna – Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Ignacego Paderewskiego.

Obiekty turystyczne na terenie Gminy Kartuzy są wyjątkowe. Na poziom atrakcyjności wpływają w gminie czynniki przyrodnicze i antropogeniczne. Do czynników przyrodniczych zaliczyć należy: walory przyrody, m.in.: rzeki, jeziora, ukształtowanie powierzchni, lasy. Walory antropogeniczne obejmują natomiast muzea, architekturę, obiekty historyczne oraz skanseny. Istotną rolę odgrywa również infrastruktura turystyczna, czyli baza noclegowa, gastronomiczna, komunikacyjna jak i uzupełniająca - szlaki turystyczne, obiekty sportowe czy plaże. Gmina Kartuzy dysponuje także szlakami pieszymi, trasami rowerowymi, samochodowymi i nordic walking.

Na terenie Gminy Kartuzy dostępne są boiska Orliki, Park rekreacyjno-edukacyjny w Kaliskach, Kompleks rekreacyjny przy ul. Chmieleńskiej w Kartuzach (skatepark, boiska oraz place zabaw), kompleks boisk Cartusia 1923, kompleks boisk przy os. Wybickiego w Kartuzach. W ostatnich latach Gmina Kartuzy wybudowała kilkanaście placów zabaw. Większość z nich znajduje się na terenach wiejskich.

W Gminie Kartuzy zarejestrowanych jest 28 uczniowskich klubów sportowych. Ponadto na terenie Gminy Kartuzy działa 139 organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia. Sprzyja to również budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

Gmina Kartuzy posiada akt prawa miejscowego, tj. Roczny Program Współpracy Gminy Kartuzy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy.

W gminie Kartuzy działa - 139 organizacji pozarządowych, w tym 99 zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym, 28 uczniowskich klubów sportowych i klubów sportowych zarejestrowanych w ewidencji Starosty Kartuskiego, 6 stowarzyszeń zwykłych wpisanych do ewidencji prowadzonej przez Starostę Kartuskiego i 6 kół gospodyń wiejskich wpisanych do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Obszary działania organizacji pozarządowych:

1. Kultura fizyczna, sport i rekreacja – 37
2. Rozwój lokalny (w tym koła gospodyń wiejskich) – 24
3. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych i pomocy społecznej, wspieranie osób potrzebujących – 15
4. Nauka, edukacja, oświata i wychowanie – 15
5. Kultura, sztuka, ochrona dóbr i tradycji, działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego – 14
6. Ochotnicze straże pożarne – 11
7. Rozwój gospodarczy i lokalnej przedsiębiorczości – 6

8. Ochrona zwierząt, ekologia i ochrona środowiska – 5
9. Ochrona i promocja zdrowia – 4
10. Współpraca międzynarodowa – 2
11. Turystyka i rekreacja – 1
12. Inne - 5

Rozdział IV

Diagnoza Gminy Kartuzy w obszarze polityki społecznej za lata 2016 – 2020.

4.1. Demografia

W ostatnich latach ogólna liczba ludności gminy Kartuzy utrzymuje się na podobnym poziomie.

Liczba ludności Gminy Kartuzy według stanu na dzień 31 grudnia danego roku					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność ogółem	32730	32722	32747	32880	32726
Miasto	14305	14140	13897	13689	13377
Wieś	18425	18582	18850	19191	19349

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Kartuzach: Wydział Spraw Obywatelskich

W okresie od 2016 r. do 2020 r. przybyło 924 mieszkańców wsi zaś liczba mieszkańców miasta spadła o 928 osób.

Liczba ludności Gminy Kartuzy według stanu na dzień 31 grudnia danego roku					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba kobiet	16709	16717	16737	16803	16729
Liczba mężczyzn	16021	16005	16010	16077	15997

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Kartuzach: Wydział Spraw Obywatelskich

Na dzień 31 grudzień 2020 r. populację mieszkańców w 51,11 % stanowiły kobiety. Oznacza to, że na 100 mężczyzn przypadły 104 kobiety.

Liczba ludności Gminy Kartuszy według wieku					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Wiek przedprodukcyjny > 18 roku życia	7615	7692	7684	7778	7767
Wiek produkcyjny kobiety 18-59	9623	9442	9334	9252	9120
Wiek produkcyjny mężczyźni 18-64	10550	10455	10408	10333	10203
Wiek poprodukcyjny kobiety 60 < mężczyźni 65 <	4942	5133	5321	5517	5636

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Kartuzach: Wydział Spraw Obywatelskich

Tabela powyżej wskazuje, iż na przestrzeni lat 2016-2020 ilość osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta, natomiast ilość osób w wieku produkcyjnym systematycznie maleje. Od roku 2016 do 2020 ilość osób zarówno kobiet jak i mężczyzn w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 14%, natomiast ilość osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 4 %.

Przyrost naturalny ludności Gminy Kartuszy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia	441	481	428	457	405
Zgony	242	309	288	298	339
Przyrost naturalny	199	172	140	159	66

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Kartuzach: Wydział Spraw Obywatelskich

Na przyrost naturalny ludności w Gminie Kartuszy mają wpływ urodzenia i zgony.

4.2. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w dążeniu do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876) określa:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej;
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
3. organizację pomocy społecznej;
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Ustawa o pomocy społecznej wyróżnia następujące formy pomocy:

1. Świadczenia pieniężne.
2. Świadczenia niepieniężne.

Świadczenia pieniężne:

- 1) zasiłek stały,
- 2) zasiłek okresowy,
- 3) zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- 4) zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- 5) pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- 6) świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością,
- 7) wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

Świadczenia niepieniężne:

- 1) praca socjalna,
- 2) bilet kredytowany,
- 3) składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- 4) składki na ubezpieczenia społeczne,
- 5) pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- 6) sprawienie pogrzebu,
- 7) poradnictwo specjalistyczne,
- 8) interwencja kryzysowa,
- 9) schronienie,
- 10) posiłek i niezbędne ubranie,
- 11) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- 12) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- 13) mieszkanie chronione,

- 14) pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- 15) pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych,
- 16) ośrodki wsparcia.

Liczba rodzin i osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin ogółem	1 178	1 239	1 079	941	922
% liczby mieszkańców Gminy Kartuzy ogółem	3,59	3,78	3,29	2,87	2,81
W tym na wsi	608	654	602	427	420
Liczba osób w rodzinach	3 205	3 087	2 531	1 998	1 829

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Z powyższych danych wynika, iż na przestrzeni lat 2016-2020 liczba osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej systematycznie maleje, osiągając najniższy poziom w 2020r. Z całą pewnością do tendencji spadkowej, przyczynia się świadczenie 500+, które jest wypłacane rodzinom od 2016r. oraz zmiany organizacyjne GOPS w Kartuzach, które wpłynęły na profesjonalizację działań i usług pomocy społecznej w Gminie Kartuzy.

Ustawa o pomocy społecznej określa zasady udzielania świadczeń z pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej jak i całej rodziny. Poniższe dane ukazują powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej.

Liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej					
Główny powód przyznania świadczenia:	2016	2017	2018	2019	2020
Ubóstwa	1 156	1 224	1 056	921	901
Sieroctwa	1	0	1	1	0

Bezdomności	31	17	28	19	39
Bezrobocia	233	186	118	103	98
Niepelnosprawności	381	389	328	361	367
Długotrwałej lub ciężkiej choroby	553	524	532	522	440
Przemocy w rodzinie	16	15	11	9	8
Potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0
Potrzeby macierzyństwa lub wielodzietności	216	188	165	156	75
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	194	168	149	141	62
Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielne w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	3	5	6	4
Alkoholizmu lub narkomanii	64	61	58	56	46
Zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej	5	3	2	0	1

Kłeski żywiolowej lub ekologicznej	0	2	0	0	0
---	---	---	---	---	---

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Analizując dane powyższej tabeli na przestrzeni lat od 2016 do 2020, zauważalny jest bardzo duży spadek liczby osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej, z tytułu bezrobocia, bezradności z tytułu problemów opiekuńczo wychowawczych, zwłaszcza rodzinach niepełnych i wielodzietnych, oraz potrzeby macierzyństwa lub wielodzietności. Niezmienna liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, przyznawana jest z tytułu niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby. Pozostałe kryteria przyznawania świadczeń, ubóstwo, alkoholizm, narkomania, bezdomność pozostają na podobnym poziomie.

4.3. Dodatki mieszkaniowe

Zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych oraz właściwość organów w tych sprawach określa Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133).

Dodatek mieszkaniowy zgodnie z w/w ustawą przysługuje osobom uprawnionym tj.:

- 1) najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych, (dotyczy to zarówno mieszkań będących własnością miasta - czyli lokali komunalnych, mieszkań zakładowych, czy też mieszkań czynszowych jak i mieszkań wynajmowanych na wolnym rynku),
- 2) członkom spółdzielni mieszkaniowych zamieszkującym na podstawie spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego,
- 3) osobom zajmującym lokale mieszkalne w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom lokali mieszkalnych,
- 4) innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem (na podstawie umowy użyczenia), osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny.

Środki finansowe przeznaczone na dodatki mieszkaniowe					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Średnia wysokość dodatku mieszkaniowego z ryczałtem	263,00	296,00	281,00	268,00	276,00

Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych	7 097,00	5 950,00	6 491,00	6 118,00	5 908,00
--	----------	----------	----------	----------	----------

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych i rodzin, którym wypłacono dodatki mieszkaniowe					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w zasobie gminnym	871	947	940	931	933
Liczba rodzin, którym przyznano dodatek mieszkaniowy	615	592	536	517	503

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Powyższe dane pokazują, iż na przestrzeni lat 2016-2020 liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych znacznie spadła, natomiast średnia wysokość dodatku mieszkaniowego nieznacznie wzrosła.

4.4. Osoby uprawnione do alimentów

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.).

Ustawa określa:

- 1) zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji;
- 2) warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, zwanych dalej „świadczeniami z funduszu alimentacyjnego”;
- 3) zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- 4) zasady finansowania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- 5) działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia te przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza miesięcznie kwoty 900 zł netto.

(art. 9 ust. 2a wyżej cytowanej ustawy). Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, bądź w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności bezterminowo.

Liczba osób, liczba świadczeń i środki z funduszu alimentacyjnego					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób uprawnionych	379	371	341	328	337
Liczba świadczeń	3 798	3 541	3 411	3 300	3 320
Kwota świadczeń	1 647 050,00	1 526 299,16	1 478 175,80	1 431 720,00	1 486 556,46
Liczba rodzin	248	231	209	200	210

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Zwrot środków przez dłużników alimentacyjnych					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, z tego:					
Przekazane na dochody z Budżetu Państwa (60% kwoty należności wraz z odsetkami)	292 658,04	383 813,02	405 608,45	460 179,42	502 269,30
Przekazane na dochody własne gminy właściciela wierzyciela (40% kwoty należności)	238 386,72	301 403,76	320 285,85	363 408,16	383 915,22
	52 271,32	82 409,26	85 322,60	96 771,26	118 354,08

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Zgodnie z Art. 27. 1. Ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym

do alimentów, dłużnik alimentacyjny jest obowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej, łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Powyższe dane wskazują, iż z każdym rokiem zwrot środków znacznie wzrasta.

Działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Wezwanie na wywiad alimentacyjny	108	193	242	272	203
Wniosek o podjęcie działań	100	124	93	119	105
Wniosek o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego	38	444	240	198	203
Informacja o dłużniku i jego zobowiązaniach wobec Skarbu Państwa	189	267	215	230	200
Wniosek do komornika o ustalenie miejsca zamieszkania	brak	brak	64	73	88
Poinformowanie Powiatowego Urzędu Pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej	4	4	22	18	12
Zobowiązanie do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy	brak	6	39	34	40
Wydanie decyzji o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	brak	brak	22	7	12
Przekazanie informacji gospodarczej do Biura Informacji Gospodarczej	1401	139	163	395	438

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

W okresie od 2016 roku do dnia sporządzenia niniejszych danych, tj. koniec lutego 2021 r., złożono 50 wniosków do Prokuratury o ściganie za przestępstwa określone w art. 209 Kodeksu Karnego (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1444 z późn. zm.) W okresie od 2016 roku do dnia sporządzenia niniejszych danych, tj. koniec lutego 2021 r., wysłano zapytania do Starostwa Powiatowego (Wydział Komunikacji w Kartuzach) o udzielenie informacji, czy dłużnik alimentacyjny posiada uprawnienia do kierowania pojazdami. Po uzyskaniu informacji potwierdzającej posiadanie prawa jazdy przez dłużnika alimentacyjnego złożono 13 wniosków do Starostwa Powiatowego o zatrzymanie prawa jazdy. Nadmieniam, że jak wynika z odpowiedzi Starostwa Powiatowego znaczna część dłużników alimentacyjnych nie posiada uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi lub miała wcześniej odebrane prawo jazdy w związku z czym możliwe było złożenie 13 wniosków. Tutejszy Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje także szereg działań oraz współpracuje z instytucjami, organami, to jest: Ośrodkami Pomocy Społecznej, Policją, Komornikami Sądowymi, Starostwem Powiatowym na terenie całego kraju. Tutejszy Organ podejmuje liczne działania mające na celu zobowiązanie dłużnika alimentacyjnego do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego, łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienia. Działania tutejszego Ośrodka Pomocy Społecznej nie ograniczają się jedynie do postępowania wobec samych dłużników, lecz działania dotyczą również innych czynności w tym zakresie.

Zaznaczyć należy, że pomimo składanych wniosków przez dłużników alimentacyjnych o umorzenie należności do dnia sporządzenia niniejszych danych tutejszy Ośrodek nie dokonał żadnych umorzeń należności alimentacyjnych. Powodem niniejszych odmów jest brak przesłanek wynikających z Ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (j.t. Dz.U. z 2020 r., poz. 808 z późn. zm.), a poprzedzony wnikliwą oceną sytuacji rodzinnej, dochodowej danego dłużnika alimentacyjnego, np. w formie wywiadu środowiskowego. Umorzenie należności w ocenie tutejszego Organu prowadziłyby do przerzucania obowiązku utrzymania dzieci dłużników alimentacyjnych przez wszystkich podatników. Wzrastająca liczba dłużników alimentacyjnych w gminie Kartuzy wiąże się z podejmowaniem zwiększonej liczby działań mających na celu zmobilizowanie dłużnika alimentacyjnego do podejmowania działań skutkujących zwrotem wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz realizowaniem obowiązków nałożonych przez Sąd w zakresie ponoszenia kosztów m. in. utrzymania dziecka. Działania te mają także na celu zwiększenie oddziaływania na dłużnika alimentacyjnego poprzez jeszcze większy nacisk na jego aktywizację i ponoszenie odpowiedzialności za zobowiązania.

Kartuzy jako miasto w naszej gminie, jest często wybierane przez klientów gmin wiejskich wybierających miasto Kartuzy – jako miejsce gdzie można wynająć mieszkanie, znaleźć pracę bądź jako dobre połączenie do Trójmiasta, a tym samym korzystać ze świadczeń w tutejszym Ośrodku Pomocy Społecznej, co powoduje nie tylko wzrost świadczeń zleconych z zakresu administracji rządowej, ale również obciąża gminę Kartuzy z tytułu wydatków obligatoryjnych własnych.

Liczba dłużników alimentacyjnych w gminie Kartuzy				
2016	2017	2018	2019	2020
332	355	374	390	401

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Powyższa tabela wskazuje, iż liczba dłużników z każdym kolejnym rokiem wzrasta.

4.5. Świadczenia rodzinne

Świadczenia rodzinne przyznawane są na warunkach określonych w Ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm). Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń. Świadczenia rodzinne, czyli zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe), świadczenie rodzicielskie, do których prawo nabywa się w sposób określony w Ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Liczba przyznanych świadczeń rodzinnych					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Zasiłki rodzinne	2 207	2 128	2 034	1 916	1 719
Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu urodzenia dziecka	206	229	209	185	128
Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	223	248	215	185	171

Samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	0	0	0	0	0
Samotnego wychowywania dziecka	94	98	97	79	75
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	321	302	317	322	300
Rozpoczęcia roku szkolnego	1 595	1 504	1 475	1 395	1 244
Podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	482	425	419	484	474
Zasiłki pielęgnacyjne	1 291	1 356	1 396	1 440	1 421
Świadczenia pielęgnacyjne	193	190	205	226	226
Specjalny Zasiłek Opiekuńczy	61	79	65	58	53
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	369	436	385	383	318
Świadczenie rodzicielskie	141	179	194	201	200

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Liczba wypłaconych świadczenia 500+					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin ogółem	3 450	3 362	3 467	4 956	5 486
Liczba dzieci w rodzinach	6 219	5 562	5 353	6 594	8 005
Kwota	24 788 624	33 259 450	32 000 267	39 399 499	47 749 881

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Powyższe dane dotyczą realizacji programu „Rodzina 500+”, o którym mowa w Ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2407 z późn. zm.), który wszedł w życie z dniem 01.04.2016 r. Z dniem 01.07.2019 r. zniesiono kryterium dochodowe dla osób korzystających ze świadczenia wychowawczego, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2407 z późn. zm.). Zatem z programu „Rodzina 500+” korzystać mogą wszystkie osoby uprawnione do 18 roku życia. Powyższa tabela wskazuje, iż na przestrzeni lat 2016-2020 liczba rodzin, dzieci korzystających z Programu znacznie wzrosła.

Liczba wypłaconych świadczeń świadczenia 300+					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin ogółem	brak uregulowań ustawowych	brak uregulowań ustawowych	3 274	3 369	3 361
Liczba dzieci w rodzinach	brak uregulowań ustawowych	brak uregulowań ustawowych	5 052	5 213	5 179
Kwota	-	-	1 515 000	1 562 400	1 553 100

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Świadczenie 300+ reguluje Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1061 z późn. zm.) brak kryterium dochodowego dla osób korzystających z programu.

4.6. Budżet na realizację zadań GOPS Kartuzy

Zgodnie z art. 14 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305), zadania własne jednostki samorządu terytorialnego wykonują w zakresie: pomocy społecznej, reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Poniższe tabele wskazują budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach za lata 2016-2020.

Budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach na lata 2016- 2020					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Kwota	56 073 126	67 172 339	69 778 030	78 658 213	88 418 003

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach na lata 2016- 2020					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Zadania własne dotowane z budżetu Gminy Kartuzy	8 092 927	9 193 556	11 259 059	11 384 172	12 460 719
Zadania własne dotowane z budżetu państwa	3 017 711	3 047 984	2 688 754	2 842 830	2 640 064
Zadania zlecone	43 662 406	53 301 000	53 836 890	62 886 209	71 394 014
Środki na projekty unijne	1 300 082	1 629 799	1 993 327	1 545 002	1 923 206
Kwota ogółem	56 073 126	67 172 339	69 778 030	78 658 213	88 418 003

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Rozdział V

Zasoby Gminy Kartuzy w obszarze polityki społecznej za lata 2016 – 2020

5.1. Centrum Wsparcia Społecznego GOPS Kartuzy

Centrum wsparcia Społecznego jest wyodrębnionym działem w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, który mieści się w odrębnym budynku przy ul. Gdańskiej 15, zrewitalizowanym w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Kartuz. Budynek zgodnie z założeniami Programu, został przeznaczony na cele społeczne.

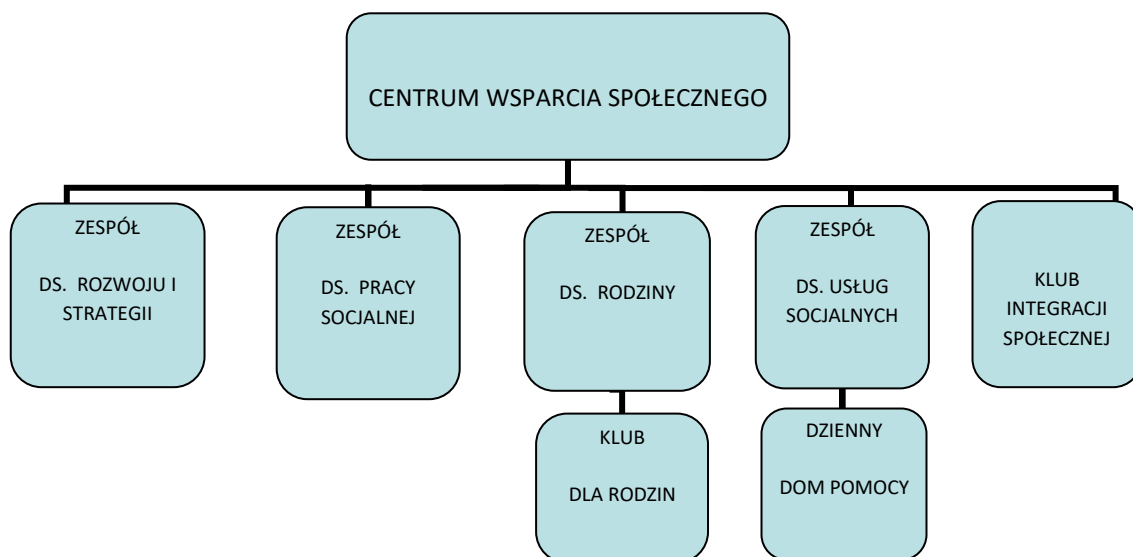
Zadania ogólne działu:

1. Udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej w formie kontraktów socjalnych, projektów socjalnych i innych narzędzi skierowanych na pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężeniu ich trudnych sytuacji życiowych.
2. Inicjowanie nowych form pomocy i usług społecznych osobom i rodzinom mającym trudną sytuację życiową oraz inspirowanie powołania instytucji świadczących usługi społeczne służące poprawie sytuacji takich osób i rodzin.
3. Inspirowanie, opracowanie, wdrożenie oraz rozwijanie regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej w tym strategii rozwiązywania problemów społecznych ukierunkowanych na podniesienie jakości życia mieszkańców.

2. Dokonywanie analizy i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej w centrum usług społecznych oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń i usług.
3. Pomoc w uzyskaniu dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwych specjalistów i instytucje.
4. Pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych;
5. Podejmowanie działań zmierzających do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
6. Realizacji procedury „Niebieska Karta”.
7. Prowadzenia zintegrowanych działań na rzecz rodziny, w tym utrzymania i powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Zadania Działu realizują pracownicy Centrum Wsparcia Społecznego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach wg poniższej struktury organizacyjnej.

Schemat organizacyjny Centrum Wsparcia Społecznego Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach

5.1.1. Zespół ds. strategii i rozwoju

Zadania zespołu ds. rozwoju i strategii

1. Prognozowanie możliwości rozwoju Centrum Wsparcia Społecznego.
2. Poszukiwanie i pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania rozwoju i inwestycji, w szczególności środków Unii Europejskiej.
3. Poszukiwanie i pozyskiwanie środków z instytucji współfinansujących zadania pomocowe szczególnie w zakresie kompatybilności działań pomocy społecznej w zakresie kierunków rozwoju.
4. Przygotowywanie długoletnich planów i programów strategicznych i rozwojowych w tym strategii rozwiązywania problemów społecznych, programów lokalnych oraz projektów współfinansowanych i finansowanych ze środków zewnętrznych, w tym EFS.
5. Opracowywanie projektów dokumentacji umożliwiającej określenie zakresów rzeczowych i kosztowych planowanych działań strategicznych i rozwojowych.
6. Prowadzenie sprawozdawczości z realizowanych programów.
7. Monitorowanie wdrażania Strategii i lokalnych programów oraz ich poszczególnych elementów.
8. Sporządzenie raportów końcowych strategii i programów, obrazujących faktycznie zrealizowane zadania.
9. Obsługa Programu POPŻ.

Zestawienie projektów realizowanych przez Gminnego ośrodka Pomocy Społecznej dofinansowanych przez Europejski Fundusz Społeczny		
Nazwa projektu	Partnerzy	Krótki opis projektu
Szukam... Znajduję... Pracuję... Okres realizacji projektu: 2015-11-01 - 2018-10-31	Spółdzielnia Socjalna Pasja w Kartuzach.	Projekt skierowany jest do 312 klientów pomocy społecznej zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Objęcie wsparciem 240 osób. Uczestnictwo w Klubie Integracji Społecznej, pracach społecznie użytecznych oraz CIS.
Profesjonalizacja pomocy społecznej w gmi nie kartuzy Okres realizacji projektu: 2017-03-01 - 2018-05-31	Nie dotyczy	Wdrożenie usprawnień organizacyjnych w G OPS. W ramach tego zadania wyremontowane i wyposażone zostały 3 pomieszczenia pracowników socjalnych – w celu dostosowania pomieszczeń GOPS do zmian organizacyjnych

		<p>Wyodrębnienie 4 zespołów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zespół pracy socjalnej; - Zespół usług socjalnych; - Zespół pierwszego kontaktu; - Zespół świadczeń przyznawanych decyzją.
<p>„Aktywizacja społeczno – zawodowa mieszkańców Powiatu Kartuskiego dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym”</p> <p>Lider Starostwo Powiatowe w Kartuzach</p> <p>Okres realizacji projektu: 2018-01-01 - 2019-06-31</p>	<p>Gmina Kartuzy</p>	<p>Projekt skierowany jest do 173 (w tym 104 z gminy Kartuzy) z terenu powiatu kartuskiego klientów pomocy społecznej zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.</p> <p>Objęcie wsparciem 240 osób. Uczestnictwo w Klubie Integracji Społecznej, pracach społecznie użytecznych oraz CIS.</p>
<p>Klub Integracji Społecznej</p> <p>Okres realizacji projektu: 2018-01-01 - 2020-12-31</p>	<p>Spółdzielnia Socjalna Pasja w Kartuzach.</p> <p>Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Kartuzach</p>	<p>Projekt jest elementem kompleksowej rewitalizacji Centrum Kartuz - aktywizacja społeczno zawodowa. Skierowany jest do 153 osób - klientów pomocy społecznej zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym zamieszkujących obszar nr Centrum.</p>
<p>Centrum Usług Społecznych</p> <p>Okres realizacji projektu: 2018-07-01 - 2020-12-31</p>	<p>Centrum Psychologiczno Pastoralne "Więź" w Tczewie.</p> <p>Fundacja OD NOWA w Turze</p> <p>Spółdzielnia socjalna Kaszubska</p>	<p>Projekt jest elementem kompleksowej rewitalizacji Centrum Kartuz, skierowany jest do 55 osób, klientów pomocy społecznej.</p> <p>Wsparcie opiekuna osoby niesamodzielnej - 20 osób. Dzienny ośrodek wsparcia dla niesamodzielnych - 30 osób Klub dla rodzin - 15 rodzin (50 osób).</p>

	Ostoja w Kartuzach	
Szukam... Znajduję... Pracuję...II Okres realizacji projektu: 2018-09-01 - 2020-12-31	Spółdzielnia Socjalna Pasja w Kartuzach.	Projekt skierowany jest do 80 klientów pomocy społecznej zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Uczestnictwo w Klubie Integracji Społecznej.
Klub Integracji Społecznej II Okres realizacji projektu: 31-12-2019 – 30-06-2023	Spółdzielnia Socjalna Pasja w Kartuzach. Stowarzyszenie na rzecz rozwoju ekonomii społecznej SPOEKON w Kartuzach	Projekt skierowany jest do 220 klientów pomocy społecznej zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Uczestnictwo w Klubie Integracji Społecznej.
„Aktywizacja społeczno – zawodowa mieszkańców Powiatu Kartuskiego dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym II edycja” Lider Starostwo Powiatowe w Kartuzach Okres realizacji projektu: 2019-11-01 - 2022-06-30	Gmina Kartuzy	Projekt skierowany do 187 osób zagrożonych ubóstwem lub wyklucz. społ. z terenu Powiatu Kartuskiego w tym 90 osób z gminy Kartuzy – uczestnictwo w Klubie Integracji Społecznej.

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Projekty ukierunkowane na zwiększenie zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami, poprzez wdrażanie kompleksowych programów aktywizacji społeczno-zawodowej. klientów pomocy społecznej z gminy Kartuzy oraz na zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w lokalnej społeczności skierowanych do osób o różnym stopniu niesamodzielności w tym do seniorów, osób z niepełnosprawnościami i z chorobami przewlekłymi i ich opiekunów . Grupą docelową są osoby doświadczające wielokrotnego wykluczenia społecznego, czyli wykluczenia

z powodu więcej niż jednej z przesłanek, o których mowa w definicji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osoby z umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także osoby z zaburzeniami psychicznymi. Działania w projekcie skierowane są również do otoczenia osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w zakresie, w jakim jest to niezbędne do aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

Zestawienie Programów realizowanych przez Gminnego ośrodka Pomocy Społecznej	
Nazwa Programu	Krótki opis Programu
Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej	<p>Głównym celem Programu jest wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla:</p> <ul style="list-style-type: none"> -dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji; -osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wydane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego.
„Opieka 75+”	<p>Strategicznym celem programu jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi (zgodnie z art. 6 pkt 9 ustawy o pomocy społecznej), lub są osobami samotnie gospodarującymi (zgodnie z art. 6 pkt 10 ustawy o pomocy społecznej) a także tych, które pozostają w rodzinie. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienia ww. osobom wsparcia i pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, w ramach usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych. 2. Poprawy jakości życia osób w wieku 75 lat i więcej. 3. Umożliwienia gminom rozszerzenia oferty usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej.

<p>Opieka wytchnieniowa</p>	<p>Program „Opieka wytchnieniowa” powstał, by odciążyć członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Usługa opieki wytchnieniowej może służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby niepełnosprawnej w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków. Program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad:</p> <p>1. Dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności i mającym wskazania do:</p> <ul style="list-style-type: none"> -konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, -konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. <p>2. Osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub orzeczeniami równoważnymi.</p>
<p>"Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych"</p>	<p>Celem programu jest zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla:</p> <ul style="list-style-type: none"> -osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności w wieku do 75 lat, jak również z orzeczeniami równoważnymi, -dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. <p>Źródłem finansowania programu są środki ujęte w planie finansowym Funduszu Solidarnościowego na 2020 r. w kwocie 40 mln. zł. W ramach programu gmina może otrzymać dofinansowanie w kwocie do 50% kosztów realizacji usług opiekuńczych.</p>

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Programy pomocy społecznej mają na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia. Celem programów jest również m.in. poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w szczególności specjalistycznych usług opiekuńczych oraz poprawa jakości świadczonych usług oraz rozszerzenie oferty usług. Dzięki pozyskanym środkom, Gminny Ośrodek pomocy Społecznej w Kartuzach, może zapewnić wsparcie tym osobom, które naprawdę tego wsparcia potrzebują. To realne pieniądze, za którymi idą realne działania i pomoc. Rozwój usług opiekuńczych to szansa na dłuższe życie w lepszym zdrowiu.

5.1.2. Klub Integracji Społecznej

Klub Integracji Społecznej w Kartuzach działa w strukturach GOPS od 2016 r. na podstawie Uchwały nr XIII/158/2015 Rady miejskiej w Kartuzach z dnia 27 listopada 2015r. w sprawie utworzenia Klubu Integracji Społecznej.

Kluby Integracji Społecznej działają na zasadach określonych w Ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176). Zadaniem Klubu Integracji Społecznej jest integracja zawodowa i społeczna osób zaliczonych do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, które stanowi jedno z największych wyzwań dla polskich instytucji zajmujących się polityką społeczną. Jest to związane z narastającym zjawiskiem pauperyzacji społeczeństwa, z długotrwałym bezrobociem oraz brakiem dostosowania osób z grup szczególnego ryzyka do potrzeb rynku pracy w Polsce. Na szczególne ryzyko narażone są osoby długotrwale korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, które pomimo podejmowanych wysiłków nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudności życiowych, znaleźć zatrudnienia i usamodzielnić się. W Gminie Kartuzy kobiety stanowią większą część osób bezrobotnych/biernych zawodowo. Osoby długotrwale nieaktywne zawodowo są zagubione na rynku pracy, często negatywnie są postrzegane przez pracodawców i trudno jest im znaleźć zatrudnienie. Osoby te potrzebują kompleksowego wsparcia, stworzenia warunków do integracji ze społeczeństwem i pomocy w przezwyciężeniu problemów, którymi są obciążone. Ważne jest, by pomagać im wzmacniać motywację oraz odbudować poczucie własnej wartości, aby uwierzyć we własne siły i możliwości.

Klub Integracji Społecznej (KIS) jest to jednostką organizacyjną udzielającą wsparcia osobom do niego należącym oraz ich rodzinom. Jednostki te pomagają odbudować i podtrzymać uczestnictwo danych osób w środowisku lokalnym, a także podnieść kwalifikacje zawodowe. Co istotne, w Klubach Integracji Społecznej spotykają się osoby, które mają podobne problemy i które podejmują wspólne przedsięwzięcia i inicjatywy, mające związek z aktywizacją społeczną i zawodową. Z punktu widzenia środowiska lokalnego, KIS musi dopasować się do potrzeb występujących wśród osób z grup ryzyka na danym obszarze, w danym środowisku. Tworzenie oraz funkcjonowanie KIS związane jest z kilkoma kluczowymi wartościami tj.:

- 1) uczestnictwo;
- 2) partnerstwo;
- 3) współpraca;
- 4) oparcie na doświadczeniach uczestników klubu.

Klub Integracji Społecznej w 85 % finansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Poniższa tabela wskazuje wysokość środków przeznaczonych na finansowanie działalności Klubu Integracji Społecznej w Kartuzach.

Wysokość środków przeznaczonych na finansowanie działalności Klubu integracji Społecznej w Kartuzach					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Kwota dofinansowania ze środków EFS	1 300 082,00	1 629 799,00	1 891 038,54	1 342 772,00	1 715 866,00
Kwota środków własnych	195 012,30	244 469,85	283 655,78	201 415,80	257 379,90
Kwota ogółem	1 495 094,30	1 874 268,85	2 174 694,32	1 544 187,80	1 973 245,90

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Liczba uczestników Klubu Integracji Społecznej					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba kobiet:	114	105	94	115	85
W tym liczba kobiet z niepełnosprawnością	23	25	27	37	25
Liczba mężczyzn	15	17	35	43	43
W tym liczba mężczyzn z niepełnosprawnością	11	10	15	29	22
Razem	129	112	129	158	128

Źródło: Klub Integracji Społecznej w Kartuzach

Liczba uczestników Klubu integracji Społecznej, którzy podjęli zatrudnienie					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba kobiet:	36	35	51	31	40
W tym liczba kobiet z niepełnosprawnością	11	8	11	12	8
Liczba mężczyzn:	1	6	6	3	8
W tym liczba mężczyzn z niepełnosprawnością	1	4	5	2	4
Razem	37	41	57	34	48

Źródło: Klub Integracji Społecznej w Kartuzach

Liczba uczestników Klubu Integracji Społecznej, którzy uzyskali kwalifikacje					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba kobiet:	0	15	60	51	42
W tym liczba kobiet z niepełnosprawnością	0	3	14	19	14
Liczba mężczyzn:	0	2	10	8	10
W tym liczba mężczyzn z niepełnosprawnością	0	1	6	6	9
Razem	0	17	70	59	52

Źródło: Klub Integracji Społecznej w Kartuzach

Powyższe tabele pokazują iż, działalność Klubu Integracji Społecznej w Kartuzach przyczynia się do przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób nieaktywnych zawodowo w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy co umożliwia aktywność społeczną, wejście na rynek pracy, podniesienie kwalifikacji zawodowych. Uczestnicy Klubu Integracji Społecznej to w zdecydowanej większości kobiety. Działania Klubu Integracji Społecznej w Kartuzach dają możliwości, dzięki którym osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym długotrwale bezrobotne, osoby z niepełnosprawnościami, osiągają samodzielność społeczno-ekonomiczną i stają się aktywne zawodowo, a w dalszej kolejności przestają być beneficjentami pomocy społecznej, co jest niezwykle ważne zwłaszcza z punktu widzenia samorządu terytorialnego. Na przełomie 2016-2020 roku objętych zostało 656 osób, z czego 217 osób podjęło zatrudnienie co stanowi 33 % ogółu liczby uczestników KIS, natomiast kwalifikacje zawodowe uzyskało 198 osób, co stanowi 30 % ogółu liczby uczestników KIS.

5.1.3. Zespół ds. pracy socjalnej

W skład Zespołu ds. pracy socjalnej wchodzi specjaliści pracy socjalnej, pracownicy socjalni oraz psycholog.

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmacnianie potencjału osób i rodzin do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych.

Praca socjalna jest dziedziną złożoną i trudną, głównie z uwagi na charakter pracy - prowadzenie działalności pomocowej w odniesieniu do różnych osób i grup społecznych zmagających się z różnorodnymi problemami (nieaktywność zawodowa, problemy

opiekuńczo-wychowawcze, niepełnosprawność, bezradność w sprawach dnia codziennego, zła kondycja psychiczna, bezdomność, trudności w załatwianiu spraw urzędowych itp.). Dodatkowo, praca socjalna oddziałuje w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości społecznej. Musi być gotowa odpowiedzieć na pojawiające się nowe problemy społeczne, czy też zmieniające się sposoby reagowania przez władzę publiczną na problemy społeczne, głównie w formie zmian przepisów prawa. Z uwagi na obszar swoich działań, musi odpowiadać na wzrastające oczekiwania społeczeństwa w zakresie ochrony interesów jednostek i grup społecznych, które nie są w stanie samodzielnie bronić i domagać się respektowania swoich praw.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania z ustawy o pomocy społecznej poprzez rozdzielenie zadań na 4 zespoły. Jednym z tych zespołów jest praca socjalna gdzie prowadzona jest z osobami/rodzinami znajdujących się w trudnej sytuacji, które nie mogą samodzielnie rozwiązać swoich problemów.

Zadaniem pracowników socjalnych w zespole do spraw pracy socjalnej jest:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobą i/lub rodziną.
2. Realizowanie zadań w ramach procedury „Niebieskiej Karty” i prowadzenie grup roboczych.
3. Współpracowanie i współdziałanie z innymi specjalistami/instytucjami w celu poprawy i przezwyciężeniu trudności życiowej w rodzinie/osobie.
4. Pomaganie w uzyskaniu poradnictwa dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje:
 - 1) państwowe,
 - 2) samorządowe,
 - 3) organizacje pozarządowe.
5. Realizowanie zadań wynikające z ustawy o zatrudnieniu socjalnym
6. Zawieranie i realizacja kontraktu socjalnego/umowy współdziałania/plany pracy z osobą/rodziną będące w trudnej sytuacji życiowej
7. Współdziałanie z grupami i społecznościami lokalnymi, mające na celu rozwijanie w osobach/rodzinach zdolności do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów, w szczególności poprzez pracę socjalną ze społecznością lokalną
8. Organizowanie i realizowanie projektów socjalnych, odpowiadających zmieniającym się potrzebom społecznym.
9. Pomoc w uzyskaniu wsparcia prawnego i psychologicznego.

10. Realizowanie zadań ośrodka pomocy społecznej z zakresu ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Poniższa tabela pokazuje dane statystyczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach przedstawiającą liczbę środowisk, które były objęte wsparciem zespołu pracy socjalnej w latach 2016-2020 wraz z podziałem na problemy w środowisku.

Łączna ilość środowisk objęta wsparciem zespołu pracy socjalnej w GOPS					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Łączna ilość osób objętych pracą socjalną	58	360	198	385	249
Ilość osób z jakiego powodu zostały skierowane do zespołu pracy socjalnej :	Brak danych				
-bezdomność		7	16	25	19
- problemy opiekuńczo – wychowawcze		13	9	24	19
- interwencje / sytuacje kryzysowe		8	9	24	23
- nieaktywność zawodowa		47	66	79	72
- zła kondycja psychiczna		40	44	42	15
- niepełnosprawność		56	51	57	47
- problem alkoholowy		16	34	67	51
Ilość osób których skierowano do specjalisty	Brak danych	42	44	49	18
Ilość osób z którymi zawarto kontrakt socjalny, umowę współdziałania, plan współdziałania	150	199	170	158	292
Ilość osób które się usamodzielnily	Brak danych	4	15	35	31
Ilość osób korzystających z projektów socjalnych	Brak danych	1121	1271	1379	20
Ilość osób które odmówily współpracy	Brak danych	19	21	23	48

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach

Dane powyżej pokazują, jakie jest zapotrzebowanie rodzin/ osób na wsparcie w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych. Z roku na rok przybywa środowisk z różnorodnymi problemami. Każda osoba/rodzina jest objęta kompleksowym wsparciem i usługami, jakie zaproponuje pracownik socjalny. Coraz więcej ludzi chce wyjść z trudnej

sytuacji w jakiej się znajduje, realizując działania wykorzystując w pierwszej kolejności swoje zasoby jakie sam posiada. Niekiedy pomoc takim osobom/ rodzinom jest długo falowa, ale dzięki wytrwałości i pracy nad realizacją działań i osiągnięciem celu dąży do tego aby wyjść systemu pomocy społecznej. Można również zauważyć, że z roku na rok coraz więcej środowisk się usamodzielnia. Również nadal w dużym stopniu spotykamy się z odmową współpracy, co w przyszłości prowadzi do odmowy świadczenia z Ośrodka Pomocy Społecznej.

Praca socjalna z osobami i rodzinami to podejmowany w sposób zorganizowany zespół metodycznych czynności pracownika socjalnego. Praca socjalna jest procesem, który przebiega według określonych faz, realizowanych w porządku logicznym. Celem pracy socjalnej może być nie tylko zmiana sytuacji/ funkcjonowania osoby, ale również zmiana jej otoczenia. A zatem przedmiotem oddziaływania pracownika socjalnego są także warunki, jakie kształtują sytuację osoby lub rodziny to środowisko fizyczne (np. warunki mieszkaniowe) oraz jej środowisko społeczne.

Nawiązanie relacji z osobą lub rodziną jest kluczowym elementem procesu pomocowego, decyduje o skuteczności pracy socjalnej. Z roku na rok spotykamy się z większym zaufaniem społeczeństwa do pracownika socjalnego i przy współpracy z środowiskiem, określeniem celów z rodziną powoli udaje się niwelować problemy z którymi ludzie sobie nie radzą.

5.1.4. Zespół ds. rodziny

W skład Zespołu ds. rodziny wchodzi asystenci rodziny oraz psycholog.

Zadania zespołu ds. rodziny:

1. Rodziny doświadczające przemocy w rodzinie
 - 1) usługi w ośrodkach wsparcia,
 - 2) usługi w ośrodkach interwencji kryzysowej,
 - 3) prowadzenie poradnictwa i interwencji oraz inne kategorie osób i rodzin dysfunkcyjnych, dla których należy dostosować odpowiednie usługi.
2. Rodziny z dziećmi
 - 1) realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej poprzez pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji wychowawczej, prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, realizację usługi asystenta rodziny,
 - 2) usługi asystenta rodziny,

- 3) usługi w placówce wsparcia dziennego,
 - 4) praca z rodziną, w tym, m.in.: konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapia i inne,
 - 5) treningi i warsztaty zaradności życiowej i umiejętności opiekuńczo wychowawczych,
 - 6) zajęcia klubowe dla dzieci i młodzieży,
 - 7) grupy wsparcia,
 - 8) zespół doradztwa i poradnictwa specjalistycznego.
3. Przeprowadzanie wywiadów środowiskowych.
 4. Prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz utrzymania i powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

5.1.4.1. Klub Dla Rodzin

1. Klub dla Rodzin powołany jest na podstawie art. 10 ust 3 poz. 5 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r.; z późn. zm.
2. Zadania Klubu realizują pracownicy zespołu ds. rodziny, Centrum Wsparcia Społecznego GOPS w Kartuzach ul. Gdańska 15.
3. Głównymi celami klubu jest świadczenie usług społecznych dla rodzin oraz aktywizacja społeczna rodzin poprzez kreatywne spędzanie czasu w gronie rodzinnym.
4. Przy wykonywaniu czynności związanych z realizacją zadań placówki można korzystać z pomocy wolontariuszy.

5.1.5. Zespół ds. usług socjalnych

W skład Zespołu ds. usług socjalnych wchodzi specjalista pracy socjalnej, pracownicy socjalni oraz psycholog.

Zadania zespołu ds. usług socjalnych:

1. Osoby starsze
 - 1) monitoring usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania - monitoring usług świadczonych w ośrodkach wsparcia - monitoring usług świadczonych w domach pomocy społecznej, Ośrodka Geriatrycznym w Sianowie,
2. Osoby bezdomne
 - 1) monitoring usług w ogrzewalni, noclegowni, schroniskach,
3. Osoby z niepełnosprawnością,
 - 1) monitoring usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
 - 2) monitoring usług opieki wytchnieniowej i asystenta osoby niepełnosprawnej,

- 3) monitoring usług świadczonych w ośrodkach wsparcia, w tym środowiskowych domach samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 4) monitoring usług świadczonych w domach pomocy społecznej.

5.1.5.1. Dzienny Dom Pomocy

1. Podtrzymywanie u osób w trudnej sytuacji życiowej poczucia własnej wartości i zapobieganie wykluczeniu społecznemu.
2. Integracja społeczna umożliwiająca pozostawienie w społeczności lokalnej i środowisku rodzinnym; kształtowanie własnych postaw zrozumienia, tolerancji i życzliwości.
3. Aktywizacja uczestników poprzez rozwijanie ich zainteresowań oraz indywidualnych uzdolnień.
4. Tworzenie warunków dla samorealizacji uczestników poprzez zaspokajanie ich potrzeb bytowych, kulturalnych, towarzyskich, opiekuńczych, socjalnych itp.

Do zadań Dziennego Domu Pomocy należy w szczególności:

1. Podejmowanie działań służących utrzymaniu uczestników w ich naturalnym środowisku
2. i przeciwdziałanie instytucjonalizacji i marginalizacji,
3. Organizacja pobytu w Domu z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb, oczekiwań i zainteresowań uczestników.
4. Prowadzenie różnorodnych form terapii zajęciowej (zajęcia plastyczne, muzyczne, terapii zajęciowej, psychologicznej, rehabilitacji ruchowej itp.)
5. Umożliwienie realizacji potrzeb kulturalnych, rekreacyjnych i towarzyskich m.in. poprzez organizację uroczystości okolicznościowych, świąt, wspólnych udziałów w imprezach kulturalnych, turystycznych, telewizji, internatu, itp.,
6. Umożliwienie korzystania z urządzeń i przedmiotów służących utrzymaniu higieny osobistej,
7. Współpraca z pracownikami socjalnymi Ośrodka w zakresie rozwiązywania problemów życiowych,
8. Współpraca z rodzinami uczestników w zakresie poradnictwa, informacji i włączeniu ich w proces asymilacji ze środowiskiem.
9. Udzielenie porad i wsparcia.
10. Udzielenie pomocy w załatwianiu spraw osobistych i urzędowych,
11. Zapewnienie obiadu (odpłatność zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w Kartuzach
12. Zapewnienie usług opiekuńczych.

Dom może organizować imprezy środowiskowe, działania profilaktyczne, spotkania integracyjne, wyjazdy integracyjne, kulturalne i rehabilitacyjne.

5.2. Ośrodek Geriatryczny w Sianowie – GOPS Kartuzy

Ośrodek Geriatryczny w Sianowie przeznaczony jest dla 22 osób przewlekle somatycznie chorych oraz osób w podeszłym wieku, zapewniając im całodobową opiekę. Ośrodek świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających, zwanych mieszkańcami.

Organizacja Ośrodka, zakres i poziom usług świadczonych uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności. Bardzo istotne jest wypełnienie w sposób korzystny i interesujący dużej ilości czasu wolnego. Atrakcyjność proponowanych zajęć, kontakt z drugim człowiekiem, pomagają naszym mieszkańcom zapomnieć o codziennych kłopotach, osamotnieniu, problemach ze zdrowiem

Sposobem na wykorzystanie bardzo dużej ilości wolnego czasu w Ośrodku jest terapia zajęciowa, gdzie wykorzystuje się możliwości, talent i chęci. Tak aby zrobić coś dla siebie i innych. Spotkania z innymi ludźmi, wspólna praca, która prowadzi do utrzymania istniejącej aktywności, rozwoju fizycznego i psychicznego. Terapia ma dawać zadowolenie, poczucie bycia użytecznym i potrzebnym. Pomimo, iż terapia ma głównie charakter grupowy, nie wszyscy mają potrzebę twórczej ekspresji, nie zawsze odnajdują się w grupie, wolą pozostać w swoim pokoju /posłuchać radia, poczytać prasę, książkę czy wypełniając dzień modlitwą/ ten stan należy także zaakceptować.

Budynek Ośrodka otacza duży ogród z trawą, kwiatami i drzewami, gdzie w okresie letnim chętnie odpoczywają nasi mieszkańcy.

W Ośrodku Geriatrycznym realizuje się postulat normalizacji, autonomii i własnej tożsamości.

Liczba osób i wysokość środków finansowych przeznaczonych na Ośrodek Geriatryczny w Sianowie					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób umieszczonych w OG	22	22	22	22	22
Kwota	880 689	940 996	1 12 965	1 201 195	1 308 860

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Powyższa tabela wskazuje, iż z każdym rokiem budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach wzrasta. Wzrost środków, wynika ze zwiększającego się

zapotrzebowania na usługi społeczne, kierowane do osób niepełnosprawnych, samotnych, chorych ora rodzin niewydolnych wychowawczo.

5.3. Klub Abstynenta Novum – GOPS Kartuzy

W swojej działalności Klub proponuje:

1. Fachową pomoc informacyjną dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych substancji zmieniających tożsamość;
2. Pomoc psychologiczną;
3. Grupy edukacyjne
4. Grupy samopomocowe dla osób współuzależnionych (mających problemy alkoholowe w rodzinie) - Al. Anion;
5. Grupy samopomocowe AA/anonimowych alkoholików/.

Ponadto Klub proponuje:

1. Zabawy i imprezy okolicznościowe;
2. Imprezy rocznicowe;
3. Fachową literaturę (w tym czasopisma) w zakresie uzależnień;
4. Codzienną prasę lokalną i tygodniówki
5. Miłe spędzanie czasu przy kawie i herbacie, oglądając telewizję, czytając gazety i spotykając się z znajomymi.

5.4. Środowiskowy Dom Samopomocy w Kartuzach

Środowiskowy Dom Samopomocy do 31.12.2019r. działał w strukturze GOPS w formie Komórki Organizacyjnej. Podstawą prawną działalności ŚDS było: Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 roku w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

Uchwałą nr XIX/165/2019 z dnia 15.11.2019 r. w sprawie wyodrębnienia Środowiskowego Domu Samopomocy oraz nadania Statutu placówka stała się odrębną jednostką organizacyjną gminy Kartuzy. Minister Pracy i Polityki Społecznej w rozporządzeniu zmieniającym rozporządzenie w sprawie środowiskowych domów samopomocy ustalił standardy w zakresie kierowania osób do domów oraz zatrudniania w nich pracowników. W/w ustawa stanowiła podstawę do wyodrębnienia ze struktury Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach, dziennego ośrodka wsparcia jakim jest Środowiskowy Dom Samopomocy, jako samodzielnej jednostki organizacyjnej gminy.

Środowiskowy Dom Samopomocy jako odrębna jednostki organizacyjna pomocy społecznej nie spowodowała zmiany siedziby, którą w dalszym ciągu jest budynek przy ulicy

Gdańskiej, będący w zarządzie GOPS. Zmiana nie przyczyniła się też do negatywnego wpływu na zakres funkcjonowania i dotychczasowe źródło finansowania ŚDS. Prowadzenie ośrodków wsparcia jest zadaniem zleconym, finansowanym z budżetu Wojewody. Dotacja dla ŚDS jest określana corocznie wg wskaźnika na jednego mieszkańca domu. Od 2016 roku wskaźnik ten wynosi 1752,50 zł miesięcznie na jednego podopiecznego.

Środowiskowy Dom Samopomocy jest Domem typu A B i C i dysponuje 25 miejscami. Podopiecznymi Domu są osoby dorosłe z zaburzeniami psychicznymi lub z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także osoby wykazujące inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne, osoby wykazujące inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych, z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych, które uzyskują w ŚDS wsparcie oraz przygotowanie do samodzielnego życia. Dom jest czynny przez pięć dni w tygodniu, w godzinach od 8.00 do 16.00. Zajęcia są prowadzone zgodnie z Rocznym Planem i Programem Domu oraz indywidualnymi planami wsparcia opracowywanymi dla każdego podopiecznego. W zajęciach stosowane są różnorodne formy rehabilitacji min: trening funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, trening umiejętnego spędzania czasu wolnego, trening higieniczno - kosmetyczne, zajęcia ruchowe, teatralno- muzyczne, plastyczne, komputerowe, stolarskie, zajęcia psychoedukacyjne, treningi budżetowe, gospodarstwa domowego ,edukacyjne, tematyczne zajęcia w grupie, aromaterapia, rozwoju osobistego oraz poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i socjalne. Budynek oraz jego wyposażenie spełniają standardy określone dla tego typu placówki dla 25 i więcej osób z zaburzeniami psychicznymi.

5.5. Ekonomia społeczna w Gminie Kartuzy

Ekonomia społeczna – Spółdzielnie Socjalne odgrywa coraz większą rolę na rynku pracy. Obecnie żyjemy w czasach, w których podjęcie pracy jest koniecznością nie tylko dlatego, że pozwala zaspokoić podstawowe potrzeby człowieka. Praca umożliwia człowiekowi spełnianie szerszych aspiracji i uczestniczenie w życiu społecznym, natomiast jej brak naraża człowieka na wykluczenie społeczne. Skutkuje to tym, że ludzie bardzo często zwracają się o pomoc do instytucji pomocy społecznej. Osoby z grup wykluczonych, pomimo korzystania z tradycyjnych form wsparcia, mają problemy z wejściem na rynek pracy, jeśli natomiast podejmą pracę, często nie potrafią jej utrzymać. W takich przypadkach konieczne staje się stworzenie kompleksowego wsparcia tych osób, które obejmują również nabycie

doświadczenia pracy w warunkach dopasowanych do możliwości i potrzeb danej osoby oraz zdobycie doświadczenia, które pozwoli na nabycie nawyku pracy i przygotuje do wejścia lub powrotu na otwarty rynek pracy. Tworzenie nowych miejsc pracy, świadczenia usług m.in. w zakresie doradztwa zawodowego, szkoleń zawodowych, staży, praktyk a także innych działań umożliwiających wejście na rynek pracy realizowane jest poprzez:

- 1) dostarczanie usług socjalnych dla jednostek i wspólnot lokalnych, zwłaszcza tam, gdzie sektor prywatny i publiczny nie są w stanie zaspokoić rosnących potrzeb społecznych;
- 2) wpływ na rozwój społeczności lokalnych;
- 3) reintegrację społeczną i zawodową osób bezrobotnych w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 4) tworzenie alternatywnego systemu ekonomicznego i społecznego

Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z Gminy Kartuzy aktywizowanych społecznie i zawodowo w formie staży w Spółdzielniach Socjalnych					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba kobiet	4	4	13	19	20
Liczba kobiet z niepełnosprawnością	3	1	3	9	10
Liczba mężczyzn	0	0	1	1	3
Liczba mężczyzn z niepełnosprawnością	0	0	1	1	0

Źródło: Spółdzielnie socjalne Gminy Kartuzy

Spółdzielnie socjalne działają na zasadach określonych w Ustawie z dnia 27 kwietnia 2006r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2085). Ustawa ta określa zasady zakładania, prowadzenia działalności, łączenia oraz likwidacji spółdzielni socjalnej.

Spółdzielnie socjalne są podmiotami ekonomii społecznej o dwoistym charakterze. Zgodnie z art. 2 ustawy o spółdzielniach socjalnych Spółdzielnia socjalna działa na rzecz:

- 1) społecznej reintegracji jej członków oraz pracowników spółdzielni socjalnej, będących osobami, o których mowa w art. 4 ust. 1, przez co należy rozumieć działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu,
- 2) zawodowej reintegracji jej członków oraz pracowników spółdzielni socjalnej, będących osobami, o których mowa w art. 4 ust. 1, przez co należy rozumieć działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.

Powyższe dane pokazują, iż jest duża potrzeba reintegracji społecznej i zawodowej w Spółdzielniach socjalnych. W rozumieniu Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, staż zawodowy jest instrumentem zwalczania bezrobocia i służy nabyciu przez bezrobotnego praktycznych umiejętności, niezbędnych do wykonywania pracy. W okresie odbywania stażu przysługuje wynagrodzenie w wysokości 120% kwoty zasiłku dla bezrobotnych. Zwykle stażysta ma przydzielonego opiekuna, który uczy go zawodu i sprawuje kontrolę nad poprawnością wykonywanych przez niego zadań. Realizacja staży zawodowych w podmiotach ekonomii społecznej poprawia zdolność do zatrudnienia i podjęcia pracy w przyszłości oraz wejścia na otwarty rynek pracy. Ekonomia społeczna daje duże możliwości wsparcia, rozwoju i pomocy osobom wykluczonym z rynku pracy. W przypadku tych osób każdy rodzaj wsparcia jest ważny.

Na terenie Gminy Kartuzy funkcjonuje spółdzielnia socjalna osób prawnych „Kaszubska Ostoja” mieszcząca się na ul. Gdańskiej 15 w Kartuzach (założyciele Gmina Kartuzy i Gmina Chmielno).

Spółdzielnia socjalna zakładana przez osoby prawne ma na celu stworzenie miejsc pracy dla osób, które nie mogą znaleźć zatrudnienia na otwartym rynku. Organizacja podmiotu, poszukiwanie klientów oraz zdobycie wystarczającej liczby zleceń spoczywa w tym przypadku na osobach prawnych. Spółdzielnia socjalna osób prawnych, która jest zakładana np. przez gminę bardzo często rozwiązuje konkretny problem lokalny. Dzięki temu np. gmina zapewnia spółdzielni zlecenia (dysponuje bowiem środkami na rozwiązanie problemów lokalnych a realizacja zlecenia przez spółdzielnię socjalną zwiększa tylko wartość zastosowanego rozwiązania o aspekt społeczny).

Spółdzielnia Socjalna Kaszubska Ostoja została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 25.01.2018r. oraz założona została przez Gminę Kartuzy i Gminę Chmielno.

Spółdzielnia Socjalna Kaszubska Ostoja z siedzibą w Kartuzach pomaga osobom samotnym radzić sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Misją organizacji jako instytucji działającej w zakresie szeroko podjętej pomocy społecznej, jest zagwarantowanie ludziom godnych warunków życia.

Celem Spółdzielni jest także prowadzenie działalności społecznej i oświatowo-kulturalnej na rzecz swoich członków oraz środowiska lokalnego, a także działalności społecznie użyteczna w sferze działań publicznych zawartych w ustawie z dnia 23 kwietnia 2004r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873).

Spółdzielnia socjalna Kaszubska Ostoja świadczy usługi:

1. Usługi opiekuńcze – świadczone dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn nie są w stanie zaspokoić codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej zleconej przez lekarza oraz zapewnić kontaktów z otoczeniem, jak również dla osób, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina takiej pomocy nie może zapewnić.
2. Usługi specjalistyczne – świadczone dla osób przede wszystkim z zaburzeniami psychicznymi, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn nie są w stanie zaspokoić codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej zleconej przez lekarza pielęgnacji oraz zapewnić kontaktów z otoczeniem. Jak również dla osób, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina takiej pomocy nie może zapewnić.
3. Usługi sprzątające
4. Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej - Program, którego realizatorem jest Spółdzielnia Socjalna Kaszubska Ostoja ma na celu pomoc zapewnienie dostępności do usługi asystenta tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osobom niepełnosprawnym oraz zwiększenie szans na prowadzenie bardziej samodzielnego i aktywnego życia. Realizacja programu dla 40 uczestników w tym 10 o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz 30 z znacznym stopniem niepełnosprawności.
5. Schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi z miejscami przewidzianymi dla osób niewymagających usług opiekuńczych.
Siedziba schroniska: Kartuzy ul. Ks. Ormińskiego 1 (12 miejsc), oraz Kartuzy ul. Jeziorna 18A (4 miejsca).
 - 1) w schronisku w porze nocnej jest zapewniona opieka przez co najmniej 1 opiekuna,
 - 2) zapewnienie co najmniej 3 posiłków dziennie w tym jeden gorący,
 - 3) zapewnienie opieki pielęgniarstwo-medycznej,
 - 4) praca socjalna,
 - 5) skorzystanie z prysznic, wymiana odzieży,
 - 6) pranie i suszenie odzieży,
 - 7) dezynfekcja i dezynfekcja odzieży.
6. Noclegownia -siedziba Kartuzy ul. Jeziorna 18 A (8 miejsc w tym 2 dla kobiet oraz 6 dla mężczyzn).
 - 1) zapewniona opieka przez co najmniej 1 opiekuna ,
 - 2) zapewnienie ciepłego posiłku i gorącego napoju wieczorem,
 - 3) umożliwienie skorzystania z prysznic oraz wymiana odzieży.

7. Ogrzewalnia - siedziba Kartuzy ul. Ks. Ormińskiego 1 (8 miejsc w tym dla 2 kobiet oraz dla 6 mężczyzn).
8. Działalność sezonowa:
 - 1) Wypożyczalnia sprzętu Wodnego w Kartuzach.
 - 2) Wypożyczalnia kajaków w Chmielnie.

Ponadto na terenie Gminy Kartuzy funkcjonują trzy spółdzielnie socjalne osób fizycznych:

1. Spółdzielnia Socjalna „Pozytywka” mieszcząca się na ul. Majkowskiego 3 w Kartuzach.
2. Spółdzielnia Socjalna „Pasja” mieszcząca się na ul. Mściwoja II 28 A w Kartuzach.
3. Spółdzielnia Socjalna „Lary-Bar” mieszcząca się na ul. Mściwoja II 28 A w Kartuzach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach na przełomie lat 2016-2020 podejmował systematycznie współpracę z wszystkimi Spółdzielniami Gminy Kartuzy w szczególności poprzez m.in.: partnerstwo w realizacji projektów unijnych, zlecenie zadań pomocy społecznej w ramach ustawy PZP oraz organizacji staży zawodowych dla uczestników Klubu Integracji Społecznej.

5.6. Inne zasoby

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
2. Placówki oświatowe
 - 1) Szkół Podstawowych (12 publicznych i 1 niepubliczna)
 - 2) Przedszkola (7 przedszkoli publicznych i 7 przedszkoli niepublicznych, 5 punktów przedszkolnych publicznych, 4 punkty przedszkolne niepubliczne)
 - 3) Żłobki (5 żłobków i 2 kluby dziecięce)
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach
4. Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
5. Straż Miejska
6. Kaszubskie Centrum Kultury w Kartuzach
7. Biblioteka Publiczna Miejska i Powiatowa
8. Świetlice socjoterapeutyczne w Kartuzach, Prokowie i Mirachowie
9. Placówki służby zdrowia
10. Placówki Opiekuńczo -Wychowawcze Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo
11. Parafie Rzymskokatolickie
12. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

13. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
14. Komenda Powiatowa Policji w Kartuzach
15. Zespół Placówek Specjalnych w Kartuzach
16. Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży w Dzierżążnie
17. Powiatowy Urząd Pracy
18. Centrum Integracji Społecznej w Garczu i Ostrzycach
19. Sąd Rejonowy, Sąd Rodzinny
20. Kartuskie Centrum Caritas - Kartuskie Hospicjum Domowe w Kartuzach
21. Uniwersytet III Wieku w Kartuzach
22. Zakład Opiekuńczo Leczniczy w Dzierżążnie
23. Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Kartuzach
24. Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Gdańsku

Rozdział VI

Dominujące problemy na terenie Gminy Kartuzy

6.1. Ubóstwo

Ubóstwo nie posiada jednoznacznej definicji. Określa się je zwykle jako „stan”, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Do tych podstawowych potrzeb zaliczamy poza wyżywieniem takie potrzeby, jak ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, uczestnictwo w kulturze, a ogólnie biorąc możliwość godnego życia.

Identyfikacja sfery ubóstwa jest jednym z najważniejszych, ale i najtrudniejszych zadań diagnostycznych polityki społecznej. Ubóstwo jest bowiem zjawiskiem wielowymiarowym i złożonym, posiadającym zarówno aspekty ilościowe (np. wskaźnik dochodu uzyskiwanego przez gospodarstwa domowe), jak i jakościowe (np. inne wskaźniki sytuacji materialnej – posiadanie rozmaitych dóbr, dostępność do takich społecznie istotnych wartości, jak: wykształcenie, opieka medyczna, możliwość korzystania z różnych form wypoczynku, rozrywki itp.). Trudno znaleźć jednoznaczne, podstawowe kryterium kwalifikujące dane osoby czy całą rodzinę jako ubogę. Wszelkie określenia ubóstwa oraz jego rozmiarów mają zatem charakter względny i zależą od przyjętej definicji ubóstwa oraz formułowanych na jej podstawie kryteriów.

Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na kryterium dochodowego rodziny lub osoby w tzw. minimum socjalnym. Ośrodek Pomocy Społecznej pomaga osobom i rodzinom,

których miesięczny dochód nie przekracza kryterium dochodowego wyznaczonego na podstawie minimum socjalnego. Ustalenie linii ubóstwa, a więc osób, które z tego powodu kwalifikują się do uzyskania pomocy z systemu pomocy społecznej, opiera się na oszacowaniu bieżących dochodów danego gospodarstwa.

Niedoskonałość systemów pomocy osobom i rodzinom ubogim może działać demoralizująco, zmniejszając motywację do zdobywania kwalifikacji zawodowych i do poszukiwania pracy. Ubóstwo w pomocy społecznej to jedno z najbardziej spornych pojęć, ponieważ – stosownie do obowiązujących unormowań – nie jest samoistną przesłanką uzasadniającą przyznanie świadczenia pieniężnego. Jest problemem wieloaspektowym nie tylko ekonomicznym, wpływa bowiem negatywnie na wszystkie sfery ludzkiego życia. Najczęściej pozostaje w korelacji z bezrobociem, niepełnosprawnością, niskim poziomem wykształcenia, uzależnieniem.

Liczba rodzin korzystających z świadczeń pomocy społecznej GOPS z powodu ubóstwa w latach 2016 – 2020 w stosunku do liczby mieszkańców Gminy Kartuzy.					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców gminy ogółem	32 748	32 739	32 765	32 786	32 738
Liczba rodzin korzystająca z powodu ubóstwa ogółem	1 156	1 224	1 056	921	901
W tym na wsi	608	659	598	445	405
Liczba osób w rodzinach	3 156	3 049	2 509	1 952	1 781
% liczby mieszkańców gminy Kartuzy ogółem	3,5	3,7	3,2	2,8	2,8

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Powyższa tabelka jednoznacznie wskazuje na systematyczny spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w diagnozowanych latach. Nie można jednak stwierdzić, iż dane te są faktycznymi liczbami, w których stwierdza się ubóstwo. Świadczenia typu 500+, 300+, 13 i 14 emerytura, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, nie są wliczane do dochodu osób i rodzin.

6.2. Bezrobocie / Bierność zawodowa

Zgodnie z Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409) bezrobotny to osoba niezatrudniona i niewykonywająca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy

zarobkowej, albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli:

- 1) ukończyła 18 lat,
- 2) nie ukończyła 60 lat – kobieta lub 65 lat – mężczyzna,
- 3) nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie pobiera zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego,
- 4) nie nabyła prawa do emerytury albo renty z tytułu niezdolności do pracy, przyznanej przez zagraniczny organ emerytalny lub rentowy, w wysokości co najmniej najniższej emerytury albo renty z tytułu niezdolności do pracy, o których mowa w Ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- 5) nie jest właścicielem lub posiadaczem samoistnym lub zależnym nieruchomości rolnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145 i 1495 oraz z 2020 r. poz. 875), o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,
- 6) nie uzyskuje przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym z działów specjalnych produkcji rolnej, chyba że dochód z działów specjalnych produkcji rolnej, obliczony dla ustalenia podatku dochodowego od osób fizycznych, nie przekracza wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 2 ha przeliczeniowych ustalonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o podatku rolnym, lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w takim gospodarstwie,
- 7) nie złożyła wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo po złożeniu wniosku o wpis: – zgłosiła do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej wniosek o zawieszenie wykonywania działalności

gospodarczej i okres zawieszenia jeszcze nie upłynął, nie upłynął jeszcze okres do, określonego we wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, dnia podjęcia działalności gospodarczej,

- 8) nie jest osobą tymczasowo aresztowaną lub nie odbywa kary pozbawienia wolności, z wyjątkiem kary pozbawienia wolności odbywanej poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego,
- 9) nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych,
- 10) nie pobiera na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego,
- 11) nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania,
- 12) nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego, o którym mowa w art. 70 ust. 6,
- 13) nie podlega, na podstawie odrębnych przepisów, obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników,
- 14) nie pobiera na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów zasiłku dla opiekuna.

Samo bezrobocie i spełnienie kryteriów określonych ustawą nie jest jedyną przesłanką określającą stan nieaktywności zawodowej w gminie Kartuzy. Z danych GOPS w Kartuzach wynika, iż znaczna grupa osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej nie jest zarejestrowana jako osoby bezrobotne a są bierne zawodowo. Równoległe z bezrobociem obserwuje się zatem nieaktywność zawodową u klientów pomocy społecznej, którzy nie podejmują działań w kierunku zatrudnienia, nie rejestrują się w PUP a są w bardzo trudnej sytuacji ekonomicznej.

Bezrobocie i bierność zawodowa są jednym z problemów społeczno-gospodarczych. Jest od dawna przedmiotem zainteresowania socjologów i psychologów, ponieważ ze względu na swoje następstwa jest poważnym problemem społecznym.

Pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i politycznym. Towarzyszy temu dyskomfort psychiczny, polegający często na poczuciu bezsilności, pozbawienie możliwości nabywania dóbr, które są symbolem statusu, co prowadzi do obniżenia

samooceny, wzrost przestępczości i pogłębiający się niedostatek, duże koszty świadczeń socjalnych, niewykorzystane zdolności do pracy bezrobotnych, poczucie zagrożenia utratą pracy ludzi zatrudnionych, zwiększenie się zjawisk niepożądanych (np. alkoholizm, narkomania, przestępczość, samobójstwa, kradzieże, rozwody itp.).

Skutki bezrobocia i bierności zawodowej można rozpatrywać w 2 aspektach:

- 1) aspekt psychologiczny – to utrata dochodów, utrata zdrowia, obniżenie poziomu intelektualnego funkcjonowania. Osoby zmniejszają swoją aktywność we wszystkich dziedzinach życia, ograniczają kontakty towarzyskie nawet z osobami również dotkniętymi bezrobociem, bo nawet takie spotkania nie podnoszą ich na duchu, lecz pogłębiają frustracje.
- 2) aspekt społeczny – to naruszenie jednej z podstawowych zasad umowy społecznej, wynikającej nie tylko z prawa człowieka do pracy, ale także jego obowiązku w postaci zapewnienia utrzymania rodziny oraz wychowania dzieci. Osoba bezrobotna (poprzez utratę pracy) zostaje pozbawiona komfortu psychicznego, wynikającego z poczucia przynależności do grupy, odpowiedzialności i obowiązku wobec innych, aspekt polityczno – ustrojowy sprzyja rozwojowi radykalizmu i niepokoju społecznego, przynosi postawy antyspołeczne, sprzyja przestępczości, usprawiedliwia ją oraz poszerza zakres jej motywacji.

Głównym celem polityki zatrudnienia jest zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców, wpływające na wzrost konkurencyjności i poprawę jakości życia. PUP oferuje wiele usług i stosuje szereg instrumentów rynku pracy dla zwiększenia szans powrotu na rynek pracy.

Liczba mieszkańców Gminy Kartuzy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Ilość bezrobotnych z Gminy Kartuzy	307	243	209	214	323
Ilość bezrobotnych z Miasta Kartuzy	303	213	174	140	262
Ogół bezrobotnych w zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy	2022	1725	1490	1316	2134

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach

Liczba osób bezrobotnych Miasta Kartuzy ze względu na płeć					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	303	213	174	140	262
W tym kobiet	164	128	101	99	160
W tym mężczyzn	139	85	73	41	102

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach

Liczba osób bezrobotnych w Gminie Kartuzy ze względu na wykształcenie					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Wyższe	39	34	22	17	31
Policealne i średnie zawodowe	46	45	37	43	67
Średnie ogólnokształcące	68	50	41	32	52
Zasadnicze zawodowe	101	70	64	77	106
Gimnazjalne i niżej	53	44	45	45	67

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach

Ilość osób bezrobotnych Gminy Kartuzy w roku 2020r. stanowi 15% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. W strukturze osób bezrobotnych przeważały kobiety, udział ich stanowił blisko 61% osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Ponadto z przedstawionych powyżej tabel wynika iż, maleje liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy Kartuzy posiadających wyższe wykształcenie oraz wykształcenie średnie ogólnokształcące, natomiast wzrasta liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy Kartuzy posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe, gimnazjalne i niżej oraz policealne i średnie zawodowe.

Liczba osób bezrobotnych w Gminie Kartuzy ze względu na wiek					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
18-24	75	57	51	43	83
25-34	83	66	81	70	94
35-44	59	55	30	40	67
45-54	45	37	25	29	41
55-59	26	17	15	23	26
60-64	18	10	5	7	10

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach

Analizując strukturę wiekową osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kartuzach, można zauważyć, że najliczniej reprezentowaną grupą były osoby w wieku 25-34 lata oraz 18-24. Grupy te stanowiły odpowiednio 29% i 25% ogólnej liczby bezrobotnych. Grupa bezrobotnych (35-44 lata) stanowiła również 25%, a osoby powyżej 45. roku życia 12%. W strukturze osób bezrobotnych na przestrzeni ostatnich lat daje się zauważyć zmniejszenie udziału osób bezrobotnych w wieku 60-64.

Liczba osób bezrobotnych w Gminie Kartuzy ze względu na czas pozostawania bez pracy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Do 1 miesiąca	47	31	39	36	34
1-3 miesiące	92	72	51	65	66
3-6 miesięcy	68	47	45	45	68
6-12 miesięcy	46	43	33	34	75
12-24 miesięcy	25	32	25	21	59
Powyżej 24 miesięcy	29	18	16	13	21

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach

Analizując strukturę osób zarejestrowanych ze względu na czas pozostania bez pracy, można zauważyć, że zmalał odsetek osób które pozostają bez zatrudnienia od 1 -3 miesięcy jak i powyższej 24 miesięcy. Aż o 136% wzrosła liczba osób pozostających bez pracy w przedziale od 12-24 miesięcy, natomiast osoby pozostające bez pracy w przedziale od 6-12 wzrosła o 63%. Długotrwałe pozostawanie bez pracy sprzyja powstawaniu i rozwijaniu się takich zjawisk jak: stopniowe ograniczanie konsumpcji, narastający stres, poczucie izolacji społecznej, szkody materialne i psychiczne, patologiczne zachowania takie jak: agresja, przemoc, alkoholizm, narkomania oraz samobójstwa. Bezrobotny i bierny zawodowo często jest obarczony kompleksem niższości w coraz mniejszym stopniu nadaje się do poszukiwania dróg awansu społecznego, pojawiają się problemy z zagospodarowaniem czasu wolnego, niemoc i zniechęcenie do podejmowania jakichkolwiek działań. Bezrobotny i bierny zawodowo często negatywnie ocenia samego siebie, odrzuca nawet fachową pomoc, dopatrując się negatywnej oceny swojej osoby ze stron innych osób. Konsekwencje te narastają oraz pogłębiają się wraz z okresem pozostawania bez pracy.

6.2.1. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - działalność Klubu Integracji Społecznej w GOPS - szeroka oferta dotycząca aktywizacji zawodowej w zakresie podniesienia kompetencji/kwalifikacji oraz skorzystania z staży zawodowych w KIS - dostępność psychologów w GOPS - pozytywny klimat do rozwoju ekonomii społecznej (zainteresowanie samorządu) - bliskość trójmiasta - bieżąca dostępność do informacji o aktualnych działaniach instytucji pomocowych - aktywność PUP, GOPS oraz Starostwo Powiatowe w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na aktywizację zawodową osób bezrobotnych - wyspecjalizowana kadra pracowników instytucji pomocowych - aktywność Powiatowego Urzędu Pracy - liczne formy wsparcia z Funduszu Pracy - zwiększająca się liczba ofert pracy dostępnych w Powiatowym Urzędzie Pracy - działalność OWES - rozwijająca się ekonomia społeczna - działalność istniejących spółdzielni socjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca współpraca instytucji z przedsiębiorcami - roszczeniowość osób bezrobotnych i biernych zawodowo - fikcyjne bezrobocie - niedostateczna wiedza samorządowców na temat ekonomii społecznej - zbyt mało miejsc pracy - niewystarczająca ilość miejsc w żłobkach i oddziałach przedszkolnych - niewystarczające kwalifikacje osób poszukujących pracy w stosunku do szybko zmieniającego się rynku pracy
Zagrożenia	Szanse
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost bezrobocia - obawa przed podejmowaniem ryzyka przez osoby bezrobotne (działalność gospodarcza, spółdzielnie socjalne) - wyuczona bezradność (dziedziczenie bezrobocia) - brak motywacji do zmiany postaw społecznych - zbyt wysokie oczekiwania ludzi młodych wchodzących na rynek pracy - występowanie szarej strefy - nie wystarczające kwalifikacje osób poszukujących pracy w stosunku do szybko zmieniającego się rynku pracy - zagrożenie powstawania zjawisk patologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> - działalność Inkubatora Przedsiębiorczości - sprzyjająca władza samorządowa - potencjał dla rozwoju przedsiębiorczości - rozwój ekonomii społecznej - zwiększenie współpracy instytucji lokalnych i organizacji - chęć współpracy z instytucjami (PUP, OWES, Starostwo Powiatowe, podmioty ekonomii społecznej) - kontynuacja działalności OWES - zmniejszenie stopy bezrobocia w Gminie Kartuzy - pozyskiwanie środków zewnętrznych w tym z EFS na aktywizację społeczno-zawodową

<ul style="list-style-type: none"> - spadek koniunktury gospodarczej - często występująca bierność w podejmowaniu działań w poszukiwaniu pracy - niewystarczająca elastyczność oferty przedszkoli i żłobków 	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój usług społecznych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie - coraz wyższa świadomość społeczna na temat podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia - tworzenie miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej - rozwój usług społecznych i tworzenie miejsc pracy w usługach społecznych
--	---

6.3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

W myśl ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Ustalono trzy stopnie niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia:

1. znaczny – do tego stopnia zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,
2. umiarkowany – osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolne do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
3. lekki – do tego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydają powiatowe i wojewódzkie Zespoły do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.

Osoba niepełnosprawna może też legitymować się równoważnym orzeczeniem innych organów orzekania:

1. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS).
2. Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS).
3. Ministerstwa Obrony Narodowej (MON).

4. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA).

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku. Niepełnosprawność dziecka orzeka się na czas określony, jednak na czas nie dłuższy niż do ukończenia przez dziecko 16 roku życia. Orzeczenia wydają wyłącznie powiatowe i wojewódzkie zespoły do spraw orzekania niepełnosprawności.

Niepełnosprawność jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym, szczególnie jednak należy uwzględnić w nim kontekst psychologiczny i społeczny. Sam fakt uszkodzenia funkcji życiowych utrudnia, wręcz uniemożliwia wykonywanie zadań społecznych, co dodatkowo pogłębia stan izolacji psychicznej, którą wywołała choroba.

W społeczeństwie występują tendencje do izolacji i ograniczania udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i mimo poprawy w tej dziedzinie, niektóre formy dyskryminacji osób niepełnosprawnych stanowią nadal poważny problem. Osoby niepełnosprawne niemal każdego dnia borykają się ze skutkami barier architektonicznych, transportowych, komunikacyjnych i nadopiekuńczością. Uzupełnianie i podnoszenie jakości spójnego programu pomocy osobom niepełnosprawnym w znacznym stopniu poprawi sytuację tych osób. Istotne jest to, by system wsparcia uzupełniać o takie formy, które zagwarantują osobom niepełnosprawnym usamodzielnienie, pełną integrację ze środowiskiem, a także będą przeciwdziałały izolacji i marginalizacji tej grupy osób na miarę ich możliwości i potrzeb.

Trudno jest precyzyjnie podać liczbę osób niepełnosprawnych mieszkających w gminie Kartuzy. Dane dotyczące skali zjawiska niepełnosprawności są cząstkowe i rozproszone w różnych miejscach i nierzadko pokrywają się z uwagi na możliwość posiadania kilku ważnych orzeczeń wydanych przez różne organy orzekające.

Najpełniejsze dane statystyczne dotyczące rozmiaru niepełnosprawności można uzyskać ze spisu powszechnego z 2011 roku. Niestety opracowane dane są na poziomie kraju, województwa i powiatu. Ponieważ wskaźnik osób niepełnosprawnych w kraju, województwie pomorskim i powiecie kartuskim jest bardzo podobny, można przyjąć ten wskaźnik dla mieszkańców gminy Kartuzy. W Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań z 2011 roku zostały wykorzystane administracyjne bazy danych. Ponadto dane dotyczące niepełnosprawności zostały zebrane w ramach spisu reprezentacyjnego, co oznacza, że nie wszystkim Polakom zostały zadane pytania o niepełnosprawność. Dane ze spisu

reprezentacyjnego zostały uogólnione na całą populację. Według danych statystycznych ze spisu powszechnego z 2011 liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła około 4,7 mln. i stanowiła 12,2% ludności kraju.

Liczba osób niepełnosprawnych w roku 2011									
	ogółem	mężczyźni	kobiety	miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
Polska	4697048	2166911	2530136	30180 36	1362113	1655923	1679012	804799	874213
Województwo Pomorskie	284499	131919	152580	19970 9	90049	109660	84790	41870	42920
Powiat Kartuski	13047	6676	6372	3219	1542	1677	9829	5134	4695

Źródło: Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych

Liczba osób niepełnosprawnych z podziałem na rodzaj niepełnosprawności i płeć w gminie Kartuzy według wydanych orzeczeń w danym roku															
Rok	2016			2017			2018			2019			2020		
	O	K	M	O	K	M	O	K	M	O	K	M	O	K	M
Ilość wydanych orzeczeń w tym dla dzieci do 16 roku życia	ogółem			ogółem			ogółem			ogółem			ogółem		
	2682			2869			3019			2911			2648		
01-U – upośledzenie umysłowe	43	22	21	43	11	32	29	14	15	43	21	22	43	11	32
Dzieci do 16 roku życia	8	1	7	8	3	5	4	0	4	3	0	3	11	4	7
02-P – choroby psychiczne	275	134	141	248	123	125	241	129	112	259	123	136	206	110	96
Dzieci do 16 roku życia	21	3	12	25	5	20	21	6	15	24	5	19	28	6	22
03-L – zaburzenia głosu mowy i choroby słuchu	61	33	28	48	15	33	44	29	35	58	31	27	47	25	22
Dzieci do 16 roku życia	5	1	4	17	5	12	20	4	16	21	7	14	12	2	10
04-O – choroby narządu wzroku	57	32	25	65	36	29	82	33	49	59	35	24	55	28	27
Dzieci do 16 roku życia	15	6	9	20	7	13	27	12	15	14	5	9	14	5	9
05-R – upośledzenie narządu ruchu	712	373	339	851	441	410	869	489	380	860	462	398	723	407	316
Dzieci do 16 roku życia	12	4	8	16	7	9	24	12	12	18	8	10	16	11	5
06-E – epilepsja	32	16	16	42	25	17	35	16	19	35	20	15	34	25	19
Dzieci do 16 roku życia	2	0	2	12	9	3	7	3	4	7	3	4	7	6	1
07-S – choroby układu oddechowego i krążenia	223	86	137	254	87	167	258	103	155	264	104	160	258	110	148
Dzieci do 16 roku życia	25	11	14	36	14	22	50	21	29	33	14	19	35	16	19

08-T – choroby układu pokarmowego	69	34	35	82	36	46	72	37	35	82	39	43	62	30	32
Dzieci do 16 roku życia	5	3	2	7	1	6	6	5	1	9	3	6	10	4	6
09-M – choroby układu moczowo-płciowego	82	46	36	65	36	29	83	54	29	96	53	43	93	56	37
Dzieci do 16 roku życia	6	3	3	9	2	7	9	1	8	3	1	2	11	3	8
10-N – choroby neurologiczne	250	98	152	249	113	136	299	132	167	275	108	167	258	106	152
Dzieci do 16 roku życia	16	5	11	26	12	14	45	17	28	26	12	14	27	12	15
11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne ,zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,	162	100	62	180	112	68	187	119	68	197	121	76	172	105	68
Dzieci do 16 roku życia	23	13	10	34	17	17	41	18	23	31	14	17	40	19	21
12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe	7	3	4	1	1	0	9	5	4	7	2	5	11	3	8
Dzieci do 16 roku życia	0	0	0	6	0	6	1	0	1	4	1	3	9	0	9

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

Liczba osób niepełnosprawnych z podziałem na stopień niepełnosprawności z gminy					
Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności	657	724	699	771	683
Osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	1072	1230	1303	1282	1140
Osoby z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności	244	174	226	182	150

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

Liczba osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia według poziomu wykształcenia w gminie Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Mniej niż podstawowe	160	102	130	106	120
Podstawowe i gimnazjalne	663	705	684	753	581
Zasadnicze	574	683	705	708	561
Średnie	431	459	511	478	496
Wyższe	145	179	198	190	215

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

Liczba osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia według pozycji na rynku pracy w gminie Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Osoby niepełnosprawne pracujące	435	512	574	95	289
Osoby niepełnosprawne niepracujące	1538	1616	1654	2140	1684

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

Brak danych o ogólnej liczbie osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo. Jedynymi danymi są dane uzyskane z PCPR w Kartuzach.

Osoby niepełnosprawne i ich rodziny, które zgłaszają się do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach otrzymują pomoc w formie pracy socjalnej, usług socjalnych oraz pomoc finansową, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	381	389	328	361	367

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Jedną z form wsparcia osób z niepełnosprawnościami są usługi opiekuńcze (Art. 50 Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych)

Usługi specjalistyczne polegają na:

- 1) uczeniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- 2) pomocy mieszkaniowej,
- 3) rehabilitacji fizycznej i usprawniającej zaburzone funkcje organizmu,
- 4) pielęgnacji - jako wspieraniu procesu leczenia.

Liczba osób niepełnosprawnych dorosłych w tym dzieci objętych usługami specjalistycznymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi w gminie Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób dorosłych	8	10	14	12	9
Liczba dzieci	13	14	19	37	46

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Liczba godzin usług specjalistycznych dla osób dorosłych w tym dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi w gminie Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba godzin usług specjalistycznych dla osób dorosłych	14 809	15 932	13 789	13 651	10 336
Liczba godzin usług specjalistycznych dla dzieci	3 609	4 281	5 994	7 058	9 944

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Art. 50 Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. 2020 poz. 1876, z póź. zm.) reguluje usługi dla osób które nie są zaburzone psychicznie.

Usługi polegają na:

- 1) pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opiece higienicznej,
- 3) pielęgnacji zalecanej przez lekarza,
- 4) zapewnieniu w miarę możliwości kontaktów z otoczeniem.

Liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami specjalistycznymi z wyłączeniem usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi w gminie Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	-	-	-	4	3
Liczba godzin usług specjalistycznych	-	-	-	801	3 014

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami opiekuńczymi w gminie Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	64	113	132	133	150
Liczba godzin usług opiekuńczych	38 130	48 931	72 141	63 801	86 538

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Art. 50 Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. 2020 poz. 1876, z póź. zm.) stanowi podstawę do korzystania z programów.

Program „Opieka 75+”

Usługi polegają na:

- 1) pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opiece higienicznej,
- 3) pielęgnacji zalecanej przez lekarza,
- 4) zapewnieniu w miarę możliwości kontaktów z otoczeniem,

Liczba osób niepełnosprawnych objętych sługami opiekuńczymi w ramach programu „Opieka 75+” w gminie Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	-	-	-	27	34
Liczba godzin usług	-	-	-	23 040	36 336

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Program „Opieka wytchnieniowa ” polegający na wsparciu członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności i osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi.

Liczba osób objętych Programem „Opieka wytchnieniowa ”					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba godzin	-	-	-	200	1185
Liczba osób	-	-	-	5	7

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Liczba osób niepełnosprawnych objętych Programem „Opieka wytchnieniowa” w gminie Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Osoby dorosłe	-	-	-	-	3
Dzieci	-	-	-	5	4

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” polegający na poprawie jakości życia osób niepełnosprawnych, zapewnieniu osobom niepełnosprawnym wsparcia oraz pomocy adekwatnej do potrzeb, umożliwieniu zaangażowania osób niepełnosprawnych w wydarzenia społeczne, kulturalne, rozrywkowe lub sportowe itp.

Liczba osób objętych „Program Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” w gminie Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	0	0	0	0	40
Liczba godzin usług	0	0	0	0	6527

Źródło: Opracowanie Spółdzielni Socjalna Kaszubska Ostoja

Art. 54 Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. 2020 poz. 1876, z póź. zm.) reguluje funkcjonowanie domów pomocy społecznej czyli pomoc polegającą na zapewnieniu usług bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych.

Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej i Ośrodku Geriatrycznym z gminy Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób w DPS	35	39	46	50	47
Liczba osób w OG	22	22	22	22	22
Razem	57	61	68	72	69

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Następną formą wsparcia, przyznawana na podstawie art. 51 Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, są Środowiskowe Domy Samopomocy. Środowiskowy Dom Samopomocy zapewnia usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Liczba osób korzystających z Środowiskowego Domu Samopomocy w Kartuzach					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	25	25	25	25	25

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Art. 37 Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. 2020 poz. 1876, z póź. zm.) określa zasady przyznawania zasiłku stałego.

Liczba osób niepełnosprawnych objęta pomocą w formie zasiłku stałego z gminy Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie	298	309	275	249	219
Liczba rodzin	293	300	267	242	215
Liczba osób w rodzinie	486	466	378	317	304
Liczba świadczeń	2 918	3 157	2 600	2 335	2 278
Kwota świadczenia	1 425 510	1 435 359	1 299 541	1 239 893	1 197 013

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w formie zasiłku pielęgnacyjnego w gminie Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba dzieci do 16 roku życia	363	372	375	400	387
Osoby niepełnosprawne w wieku powyżej 16 roku życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności	413	456	471	487	495
Osoby niepełnosprawne w wieku powyżej 16 roku życia u których niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	81	93	96	99	96

Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w formie zasiłku pielęgnacyjnego w gminie Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Osoby które ukończyły 75 lat	20	19	18	16	12

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w formie świadczenia pielęgnacyjnego					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	193	190	205	226	226

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w formie specjalnego zasiłku opiekuńczego					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	61	79	65	58	53

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

6.3.1. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<p>-szeroka oferta usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych dla dorosłych i dzieci - GOPS w Kartuzach</p> <p>-rozwijający się system wsparcia osób niepełnosprawnych w związku z ustawą za życiem (Opieka wychnieniowa dla dzieci i dorosłych, asystent osobisty osoby niepełnosprawnej)</p> <p>- działalność Środowiskowych Domów Samopomocy</p> <p>-szeroka oferta działań aktywizujących społecznie i zawodowo w Klubie Integracji Społecznej działającym przy GOPS w Kartuzach</p> <p>-większa świadomość społeczeństwa w zakresie niepełnosprawności</p> <p>-akceptacja osób z niepełnosprawnościami</p> <p>-rozwijający się zakres usług instytucjonalny (PCPR, KIS, WTZ, CIS, podmioty ekonomii społecznej)</p>	<p>-ograniczony system informacji, o leczeniu, rehabilitacji itp.</p> <p>-bariery architektoniczne w punktach usługowych, handlowych, osiedlach mieszkaniowych, budynkach komunalnych</p> <p>-ograniczony dostęp do punktu rehabilitacyjnego z uwagi na lokalizację,</p> <p>-niewystarczająca ilość miejsc parkingowych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych</p> <p>-brak mieszkań chronionych</p> <p>- niska świadomość osób z niepełnosprawnością o możliwościach uzyskania wsparcia instytucjonalnego i usług społecznych</p> <p>- mała świadomość pracodawców dotycząca wiedzy na temat korzyści zatrudniania osób niepełnosprawnych,</p>

-instytucje użyteczności publicznej dostosowane są do osób z niepełnosprawnościami (w tym windy – Urząd Gminy, GOPS, CWS, ŚDS Kartuzy)	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> -zwiększenie dostępu do informacji, o leczeniu, rehabilitacji itp. - likwidacja barier architektonicznych - dostępność usług dla osób z niepełnosprawnością - zwiększenie ilości miejsc parkingowych przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnością - utworzenie mieszkań chronionych - budowanie zaufania pomiędzy osobami niepełnosprawnymi a instytucjami lub organizacjami - podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnościami - pozyskiwanie środków Unii Europejskiej na działania inwestycyjne - aktywizowanie osób niepełnosprawnych, - pomoc przy tworzeniu miejsc pracy ze szczególnym uwzględnieniem ekonomii społecznej, - zwiększenie wiedzy osób z niepełnosprawnościami ich opiekunów - zwiększenie liczby stanowisk pracy dostosowanych do osób niepełnosprawnych, - współpraca z instytucjami, ekonomią społeczną i organizacjami pozarządowymi 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczające środki finansowe - stereotypowe postrzeganie osób niepełnosprawnych, - wykluczenie osób z niepełnosprawnością - brak możliwości finansowych na zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych, opiekuńczych, asystenckich, aktywizujących społecznie i zawodowo, usług transportowych

6.4. Bezdomność

Ustawa o pomocy społecznej definiuje osobę bezdomną jako osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Brak możliwości zaspokojenia potrzeb powoduje drastyczny spadek poziomu życia rodziny i może powodować powstawanie innych niekorzystnych zjawisk: osłabienia więzi rodzinnych, alkoholizmu, przemocy w rodzinie, a nawet przestępczości. Bezdomność jest najdotkliwszą formą wykluczenia społecznego.

W okolicznościach, w których osoby już znajdują się w stanie bezdomności można minimalizować skutki tej sytuacji poprzez właściwie realizowaną pracę socjalną i poradnictwo co może doprowadzić do usamodzielnienia, czyli wyjścia ze stanu bezdomności.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej reprezentuje Gminę Kartuzy w Pomorskim Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności, w ramach którego współpracuje ponad 20 organizacji i instytucji zajmujących się problematyką bezdomności. Forum zrzesza zarówno podmioty sektora publicznego jak i organizacje sektora pozarządowego. Priorytetem w działalności Forum jest podnoszenie jakości i zwiększanie efektywności systemu pomocy ludziom bezdomnym na terenie województwa pomorskiego m.in. przez szkolenie kadr, monitorowanie problematyki bezdomności, edukację obywatelską, integrację i koordynację działań w obrębie problematyki bezdomności.

Standardy placówek dla osób bezdomnych określa Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni.

Minimalny standard schroniska dla osób bezdomnych to:

Umożliwienie spożycia posiłku oraz dostęp do pomieszczenia kuchennego umożliwiającego samodzielne przygotowanie posiłku i gorącego napoju. Umożliwienie skorzystania z prysznica, wymiany odzieży. Umożliwienie prania i suszenia odzieży. Zapewnienie dezynfekcji i dezynsekcji odzieży w przypadku braku możliwości jej wymiany. Zapewnienie informacji o dostępnych formach pomocy, a w razie potrzeby pomoc w jej zorganizowaniu. Zapewnienie usług aktywizacyjnych ukierunkowanych na wzmacnianie aktywności społecznej, uzyskanie samodzielności życiowej i wyjście z bezdomności. Wzmacnianie aktywności społecznej może być realizowane m.in. przez:

1. trening umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
2. trening umiejętności interpersonalnych i umiejętności rozwiązywania problemów,
3. uczestnictwo w grupach wsparcia.

Uzyskanie samodzielności życiowej i wyjście z bezdomności może być realizowane m.in. przez:

1. zajęcia przygotowujące do podjęcia zatrudnienia,
2. trening gospodarowania własnym budżetem,
3. trening prowadzenia gospodarstwa domowego,
4. uczestnictwo w zajęciach Centrum Integracji Społecznej lub Klubu Integracji Społecznej.

Zapewnienie opieki przez co najmniej 1 opiekuna na nie więcej niż 50 osób przebywających w schronisku. Ponadto w schronisku zatrudnia się nie mniej niż 1 pracownika socjalnego na nie więcej niż 50 osób przebywających w schronisku. W porze nocnej powinna być w schronisku zapewniona opieka przez co najmniej 1 opiekuna

Minimalny standard schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi to: Umożliwienie spożycia posiłku w pokoju mieszkalnym, a w razie potrzeby – karmienie. Dostęp do pomieszczenia umożliwiającego samodzielne przygotowanie posiłku i gorącego napoju Umożliwienie skorzystania z prysznicza, wymiany odzieży. W miarę potrzeby pomoc w myciu, kąpaniu i ubieraniu Opieka higieniczna. Zapewnienie usług opiekuńczych w wydzielonym pomieszczeniu lub w pokoju mieszkalnym, jeżeli łóżko jest oddzielone zasłoną Umożliwienie prania i suszenia odzieży Zapewnienie dezynfekcji i dezynsekcji odzieży w przypadku braku możliwości jej wymiany Niezbędna pomoc w załatwianiu spraw osobistych Zapewnienie pomocy w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych przysługujących na podstawie odrębnych przepisów Zapewnienie usług aktywizacyjnych ukierunkowanych na wzmacnianie aktywności społecznej. Wzmacnianie aktywności społecznej może być realizowane m.in. przez:

1. trening umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
2. trening umiejętności interpersonalnych i umiejętności rozwiązywania problemów,
3. uczestnictwo w grupach wsparcia.

Zapewnienie opieki przez co najmniej 1 opiekuna na nie więcej niż 15 osób przebywających w schronisku. Ponadto w schronisku zatrudnia się nie mniej niż 1 pracownika socjalnego na nie więcej niż 50 osób przebywających w schronisku. W porze nocnej powinna być w schronisku zapewniona opieka przez co najmniej 1 opiekuna na nie więcej niż 40 osób.

Minimalne standardy noclegowni to:

Umożliwienie spożycia posiłku i zapewnienie gorącego napoju. Umożliwienie skorzystania z prysznicza oraz wymiany odzieży. Zapewnienie dezynfekcji i dezynsekcji odzieży w przypadku braku możliwości jej wymiany. Zapewnienie opieki przez co najmniej 1 opiekuna na nie więcej niż 50 osób przebywających w placówce.

Minimalny standard ogrzewalni to:

Zapewnienie gorącego napoju. Umożliwienie wymiany odzieży. Zapewnienie dezynfekcji i dezynsekcji odzieży w przypadku braku możliwości jej wymiany. Zapewnienie opieki przez co najmniej 1 opiekuna na nie więcej niż 50 osób przebywających w ogrzewalni.

Skala zjawiska bezdomności na terenie gminy Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób skierowanych do schronisk z gminy Kartuzy	20	19	28	19	22
Liczba osób korzystających z noclegowni z gminy Kartuzy	19	66	79	36	16
Liczba osób korzystających z ogrzewalni z gminy Kartuzy	39	41	148	90	19
Koszt poniesiony przez gminę Kartuzy	149 964	137 145	221 977	238 101	320 184

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Jedną z form pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach mającą na celu przeciwdziałanie zjawisku bezdomności i zagrożenia bezdomnością są dodatki mieszkaniowe. Dane w latach 2016-2020 przedstawiają się następująco:

Wykaz rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego w Gminie Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	615	592	536	517	503
Kwota	1 873 216	1 761 828	1 824 952	1 644 541	1 632 432

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

W ciągu ostatnich lat można zaobserwować spadek liczby gospodarstw korzystających z dofinansowania do czynszu. Sytuacja ta spowodowana jest niespełnianiem kryteriów ustawowych. Duży wpływ ma niewątpliwie wzrost dochodów gospodarstw domowych co powoduje brak możliwości ubiegania się o przyznanie świadczenia.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania nałożone Ustawą o dodatkach mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem, mającym na celu umożliwienie osobom o niskich dochodach na pokrycie części kosztów utrzymania mieszkania. Obecnie zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych reguluje Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 180 z późn. zm.). Wpłata dodatków mieszkaniowych w całości finansowana jest z budżetu gminy. Świadczenie przyznawane jest zawsze na okres 6 miesięcy. Jego wysokość stanowi różnicę wysokości wydatków ponoszonych na utrzymanie mieszkania, a wskazanym ustawą procentowym udziałem średniego miesięcznego dochodu gospodarstwa domowego.

Sytuacja mieszkaniowa wg. Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Kartuzach					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba lokali mieszkalnych w tym lokali socjalnych	450	443	436	433	429
Liczba wniosków o przydział mieszkania	98	77	90	81	89
Liczba przydzielonych mieszkań komunalnych w tym socjalnych	5	6	5	9	3
Ilość najemców zalegających z opłatą za czynsz w okresie większym niż 3 m-ce	112	68	102	112	96

Źródło: Dane z Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Kartuzach

Z danych uzyskanych z Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej w Kartuzach wynika, że liczba przydzielonych mieszkań komunalnych w tym socjalnych nie jest adekwatna do potrzeb wnioskodawców.

Niepokojąca jest ilość najemców zalegających z opłatą za czynsz w okresie większym niż 3 m-ce.

6.4.1. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - działalność organizacji pozarządowych - współpraca kluczowych instytucji w zakresie działania na rzecz osób bezdomnych - dobrze wyszkolona kadra służb społecznych - doświadczenie zawodowe osób pracujących na rzecz osób bezdomnych - możliwość zapewnienia schronienia dla osób bezdomnych (ogrzewalnia, noclegownia i schroniska) - grupy samopomocowe 	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymująca się na stałym poziomie liczba osób bezdomnych przebywająca na terenie gminy - grupa osób bezdomnych konsekwentnie odmawiająca przyjęcia pomocy - brak mieszkań chronionych, wspieranych i treningowych, lokali tymczasowych dla osób wychodzących z bezdomności - zbyt mała ilość mieszkań socjalnych - niska wiedza społeczeństwa na temat bezdomności

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie lokalnych koalicji podmiotów i organizacji na rzecz rozwiązywania problemu bezdomności - skuteczne i konsekwentne wdrażanie programów specjalnych adresowanych do osób zagrożonych bezdomnością oraz osób bezdomnych - rozwój nieformalnych grup społecznych i wolontariatu - stałe podwyższanie profesjonalizmu kadr jednostek i organizacji działających na rzecz osób bezdomnych - dostrzeżenie złożoności problemu bezdomności - tworzenie mieszkań chronionych - zwiększenie ilości mieszkań socjalnych i komunalnych - wola władz samorządowych do rozwiązywania problemu bezdomności - programy aktywizujące zawodowo w tym prace interwencyjne 	<ul style="list-style-type: none"> - negatywne nastawienie dużej części społeczeństwa do osób bezdomnych - mała skuteczność profilaktyki i terapii uzależnień - osłabienie więzi rodzinnych, brak odpowiedzialności za członków rodziny - brak środków finansowych na rozwój mieszkalnictwa socjalnego oraz chronionego - roszczeniowa postawa osób długotrwale bezdomnych - uzależnienie osób bezdomnych od pomocy społecznej - uzależnienie osób bezdomnych od alkoholu i środków psychoaktywnych

6.5. Uzależnienia

Uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między organizmem a substancją chemiczną, charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub uniknięcia objawów towarzyszących brakowi tej substancji. Każde uzależnienie prowadzi do koncentracji życia wokół czynnika uzależniającego, co prowadzi do zaniedbań na różnych obszarach: w sferze emocjonalnej, duchowej, społecznej, intelektualnej i fizycznej.

Można mówić o uzależnieniu:

- 1) fizycznym (nabyta, silna potrzeba zażywania jakiejś substancji, odczuwana jako szereg dolegliwości fizycznych; odstawienie substancji prowadzi do wystąpienia zespołu objawów nazywanych zespołem abstynencyjnym),
- 2) uzależnieniu psychicznym (nabyta, silna potrzeba zażycia substancji uzależniającej, jednak niespełnienie jej nie powoduje fizjologicznych następstw, jak w przypadku uzależnienia fizycznego; w przypadku uzależnienia psychicznego następuje wzrost tolerancji na działanie środka, kompulsywna konsumpcja środka kosztem swojego zdrowia oraz otoczenia, osłabienie woli, samooszukiwanie się usprawiedliwiające negatywne

zachowania, brak zainteresowania otoczeniem niezwiązanym ze środkiem psychoaktywnym),

- 3) uzależnieniu społecznym (zażywanie substancji psychoaktywnych pod wpływem mody, w grupie ludzi podobnych do siebie; wiąże się z rezygnacją z ważnych dla siebie aktywności i ról społecznych).

Aby stwierdzić uzależnienie, muszą wystąpić co najmniej trzy z sześciu objawów:

- 1) silne pragnienie przyjmowania substancji albo poczucie przymusu jej przyjmowania; osoba uzależniona musi przyjąć substancję żeby czuć się dobrze, albo nie czuć się źle,
- 2) trudności w kontrolowaniu zachowania związanego z przyjmowaniem substancji, jego rozpoczęcia, zakończenia lub ilości. Jeśli ktoś już sięgnie po narkotyk lub alkohol, to zaczyna w krótkim czasie powtarzać tę czynność – dochodzi do ciągu,
- 3) fizjologiczne objawy stanu odstawienia – zespoły abstynencyjne; substancje uzależniające dają nie tylko objawy w trakcie ich brania, ale również w czasie ich odstawiania. Każda z nich daje trochę inne objawy abstynencyjne,
- 4) zwiększenie tolerancji – coraz większe dawki są potrzebne do wywołania stanu przyjemności,
- 5) zaniechywanie alternatywnych źródeł przyjemności - osoba uzależniona traci zainteresowanie dotychczasowymi pasjami. Interesuje ją tylko i wyłącznie branie narkotyków lub picie alkoholu; zamyka się w środowisku osób używających substancji uzależniających,
- 6) przyjmowanie substancji pomimo doświadczania jej szkodliwości; mimo doświadczania różnego rodzaju szkód, osoby uzależnione nadal sięgają po substancję uzależniającą; silniejszy jest przymus niż zdrowy rozsądek.

Uzależnienie od środków psychoaktywnych należy do coraz powszechniejszych problemów. Alkoholizm i narkomania są problemami wielowymiarowymi, powodującymi szereg szkód społecznych, zdrowotnych, prowadzą do przedwczesnej śmierci. Zażywanie środków psychoaktywnych wywołuje wiele różnych problemów rodzinnych, społecznych, a także zdrowotnych. Problem dotyka wszystkich grup społecznych, bez względu na region, wiek, wykształcenie i status finansowy.

Biorąc pod uwagę zasięg problemów związanych z uzależnieniem od środków psychoaktywnych, skuteczne mogą być tylko działania kompleksowe, zaplanowane na szeroką skalę, a ich realizowanie wymaga zaangażowania wielu różnych instytucji, organizacji pozarządowych oraz społeczności lokalnej.

Kolejnym dotąd coraz częściej spotykanym jest uzależnienie od mediów wśród dzieci i młodzieży jest tzw. (siecioholizm). Osobowość człowieka kształtuje się przez całe jego życie. Wpływa na to zarówno czynnik genetyczny, czynniki środowiskowe oraz własna aktywność jednostki. Najważniejszym czynnikiem środowiskowym jest rodzina. To ona przez pierwsze lata życia ma największy i znaczący wpływ na rozwój osobowości dziecka. W wieku szkolnym istotny jest wpływ szkoły oraz grup rówieśniczych. W ostatnim czasie odnotowuje się wzrost uzależnień wśród dzieci i młodzieży od alkoholu, narkotyków a także i mediów (tzw. siecioletizm). Jak wiadomo wszelkie uzależnienia to utrata kontroli, dlatego najczęściej, jako pierwsi problem zauważają rodzice. W dzisiejszych czasach rośnie pokolenie „epoki obrazkowej”, które woli oglądać i słuchać, aniżeli sięgnąć po ciekawą książkę. Dzieci i młodzież uzależniają się od mediów (takich jak: telewizja, gry komputerowe, internet) ze względu na ich atrakcyjne formy i łatwy dostęp oraz popularność. Czas, który im poświęcają jest równy temu, który spędzają w szkole, czyli kilkadziesiąt godzin tygodniowo, przeznaczając na nie cały, bądź prawie cały swój wolny czas. Media wpływają na dziecko pośrednio, czyli np. poprzez kontakt z osobą, której poglądy i idee są ukształtowane przez media, jak i bezpośrednio, poprzez kontakt ze środkiem przekazu.

Wysokość środków finansowych na realizację zadań z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych	543 537,91	495 200,65	565 081,31	661 641,25	645 085,65
Przeciwdziałanie narkomanii	38 019,13	31 964,68	36 260,43	40 296,11	22 557,26

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach

Skala występowania problemu alkoholizmu na terenie Gminy Kartuzy w latach 2016-2020					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Ilość wniosków, które wpłynęły do GKRPA.	68	40	29	42	21
Skierowania na leczenie (zarówno stacjonarne jak i ambulatoryjne).	72	60	58	197	38
Rozmowy motywujące do leczenia.	325	217	225	234	147
Wnioski skierowane do sądu.	1	4	3	1	0
Osoby z problemem alkoholowym stosujące przemoc	17	4	6	30	5

Ofiary przemocy w rodzinach alkoholowych	50	12	16	45	11
Wnioski do Prokuratury o podejrzenie występowania przemocy.	9	4	6	4	1
Czynne postępowania w sprawie o leczenie odwykowe	271	259	297	332	331

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach

Powyższa tabela przedstawia skalę występowania problemu alkoholowego na terenie Gminy Kartuzy, gdzie ilość wniosków, które wpłynęły do GKRPA od 2016 do 2020 r zmalała o 69 %. Takiego stanu rzeczy z pewnością doszukiwać można się w sytuacji związanej z pojawieniem się i rozprzestrzenianiem się wirusa COVID-19 w 2020 roku. Jednak czynne postępowania w sprawie o leczenie na przełomie lat wzrosły o 22%. Analizując dane można również stwierdzić, że przy nadużywaniu alkoholu lub substancji aktywnych w rodzinach coraz częściej dochodzi do przemocy psychicznej czy fizycznej.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kartuzach w latach 2016 -2020 objętych wsparciem było 65 rodzin, które mają m.in. problem opiekuńczo-wychowawczy. Podczas diagnoz w tych rodzinach wynikało, że niemal w 90 % jednym z wielu problemów było, nagminne korzystanie z komórek, gier czy oglądaniu filmików w komputerze wśród dzieci, co obrazuje tabela poniżej.

Ilość rodzin gdzie występuje zagrożenie uzależnienia od mediów wśród dzieci i młodzieży					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Ilość rodzin z problemem opiekuńczo wychowawczym		13	9	24	19
Ilość rodzin gdzie jednym z problemów jest zagrożenie uzależnienia od mediów		10	8	20	17

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Kartuzach

6.5.1. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - szkoły posiadają programy profilaktyki - elastyczny system finansowania różnych form i metod działania w zakresie profilaktyki uzależnień - wyspecjalizowana kadra - pomoc psychospołeczna dla osób uzależnionych i członków ich rodzin - dyspozycyjność instytucji zajmujących się problemem uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> - nie wystarczająca dostępność terapii uzależnień na terenie gminy Kartuzy - systematyczny spadek wieku inicjacji alkoholowej - trwałe zjawisko „dziedziczenia uzależnień” oraz brak efektywnych narzędzi interwencji i pomocy w tym zakresie - brak programów terapeutycznych

<ul style="list-style-type: none"> - wyspecjalizowana kadra służb społecznych - dostępność instytucji przeciwdziałających zjawiskom społecznym - podstawa finansowa (wysoki budżet Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii) środki własne Gminy - zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych w formie spotkań indywidualnych oraz grupowe - Działalność Klubu Abstynenta Novum - pomoc psychologiczna 	<p>adresowanych do dorosłych dzieci alkoholików (tzw. DDA)</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak oferty terapeutycznej dla innych rodzajów uzależnień (hazard, sieciologizm) oraz uzależnień krzyżowych - nasilające się zjawisko alkoholizmu młodych kobiet, dzieci i młodzieży - brak zasobów dla realizacji kompleksowych i wieloletnich programów terapeutycznych - wzrost tolerancji na obecność alkoholu podczas wszystkich imprez plenerowych, towarzyskich i społecznych - mała ilość organizacji pozarządowych zajmujących się problemem uzależnień - brak telefonu zaufania - bardzo słaby dostęp do lekarza psychiatry - brak psychiatry dziecięcego - brak atrakcyjnego sposobu spędzania czasu - wysoka dostępność alkoholu - brak wiedzy społeczności lokalnej, a przede wszystkim rodziców na temat istniejących zagrożeń
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - programy rządowe i samorządowe - partnerstwo w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień - pojawienie się tendencji w społeczeństwie do bardziej świadomego i prozdrowotnego stylu życia - wzrastająca liczba osób deklarujących abstynencję od napojów alkoholowych i innych używek - wzrost liczby programów profilaktycznych i socjoterapeutycznych - bardziej dostępna i szeroka oferta wsparcia dla osób uzależnionych - realizacje projektów socjalnych dot. profilaktyki uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczające zaangażowanie władz samorządowych w ideę programu rozwiązywania problemów dotyczących uzależnień - wykluczenie społeczne - demoralizacja małoletnich - łatwa dostępność do używek, niedostrzeżenie problemu uzależnienia od papierosów, komputera, Internetu, możliwość zakupu alkoholu i środków psychoaktywnych przez młodzież - wysoki stopień tolerancji społecznej a nawet akceptacji w stosunku do zachowań patologicznych prowadzących do uzależnień - wzrastająca przestępczość - niewłaściwe korzystanie z Internetu i innych mediów dzieci i młodzieży - zaniedbywanie obowiązku szkolnego wśród dzieci i młodzieży - nieświadomość dzieci wynikająca z zagrożeń używania Internetu, gier - nowe substancje uzależniające (dopalacze itp., powstawanie uzależnień nie chemicznych np. hazard, internet.

6.6. Przemoc w rodzinie

Według definicji zawartej w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. Art. 2 pkt 2 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc to „jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste najbliższych (członków rodziny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Przemoc domowa jest najgorszym rodzajem przemocy, z jakim może się spotkać człowiek, gdyż jej sprawcą jest osoba najbliższa – członek rodziny.

Przemoc w rodzinie jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych, który dotyka wszystkie grupy społeczne, niezależnie od poziomu wykształcenia i sytuacji materialnej.

Współczesną plagą życia społecznego staje się przemoc zwyczajna, codzienna. Spotykamy się z nią na każdym kroku w postaci obelg, użycia siły lub groźby jej zastosowania, samowolnego zaboru cudzego mienia, indywidualnego dochodzenia swoich praw, wandalizmu czy zastraszania. Zachowania takie kwalifikowane są jako przestępcze wówczas, gdy określone zachowanie pozostaje w sprzeczności z normami prawnymi. Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej jest jednym z podstawowych mierników ocenianych działań podejmowanych przez Policję. Szereg podejmowanych działań musi być opartych o współpracę wszystkich instytucji, organizacji i podmiotów uczestniczących i odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa, a w szczególności samorządów terytorialnych, społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych i wymiaru sprawiedliwości.

W Gminie Kartuzy działa Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który powoływany jest przez Burmistrza na podstawie uchwały Rady Gminy. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele: pomocy społecznej, Policji, oświaty, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi. Ponadto w skład zespołu mogą wchodzić prokuratorzy. Zespół Interdyscyplinarny ma pełnić funkcję strategiczno-koordynującą tj. kształtować lokalną politykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie i tworzyć spójny lokalny system ochrony ofiar.

Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupę roboczą, w skład której wchodzi przedstawiciele służb i instytucji posiadający kompetencje do pracy przy rozwiązywaniu problemów w konkretnej rodzinie. Skład grupy roboczej jest zawsze dobierany w zależności

od potrzeb danej rodziny. Członkowie grupy pracują z rodziną według planu pomocy, który został wspólnie ustalony. Ponadto pracują w środowisku, monitorują zmiany, wywierają wpływ na osobę stosującą przemoc i chronią osoby doznające przemocy.

Realizacja zadań Gminy z zakresu Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Ilość założonych Niebieskich kart w tym przez policję	62	62	58	73	57
Liczba osób którym udzielono pomocy	62	62	58	73	57
Konsultacje psychologiczne	37	38	32	27	26
Konsultacje z prawnikiem	8	5	7	12	7
Konsultacje z psychiatrą	0	0	0	0	0
Udział w terapii uzależnień	5	6	8	6	11
Udział w programie korekcyjno-edukacyjnym	3	7	3	7	3
Ilość zamkniętych Niebieskich Kart	63	45	53	54	64
Ilość spraw przekazanych do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację	5	3	3	12	20
Ilość grup Roboczych	180	260	240	216	74
Ilość wydanych zaproszeń osobom do współpracy z zespołem pracy socjalnej	54	42	47	77	49

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kartuzach

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działający w Gminie Kartuzy wskazuje, że zakładanie Niebieskich Kart przez różne instytucje, m.in. takie jak Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach, Komenda Powiatowa Policji czy placówki oświatowe na przełomie lat 2016-2020 jest zmienna. Każda osoba która jest zapraszana na spotkania grupy roboczej powołanej przez Zespół Interdyscyplinarny, otrzymuje informację dot. możliwości skorzystania z różnych form wsparcia oraz informacje na temat placówek świadczących pomoc osobom dotkniętym przemocą. Osoby które są ofiarami przemocy mają możliwość skorzystania z wsparcia m.in.: konsultacje psychologiczne, konsultacje z prawnikiem, konsultacje z psychiatrą oraz wsparcie dzielnicowe. Podczas grup roboczych, bądź monitoringów w środowisku rodzinnym przez pracownika socjalnego, każda rodzina jest zapraszana do współpracy z Zespołem Pracy Socjalnej w Centrum Wsparcia Społecznego, gdzie może otrzymać pomoc, wsparcie, poradnictwo oraz pomoc w

rozwiązywaniu problemów socjalno-bytowych, z którymi rodzina nie radzi sobie. Coraz częściej zdarza się, że osoby które stosują przemoc w rodzinie uzależnione są od substancji psychoaktywnych czy alkoholu, wówczas członkowie grupy roboczej przekazują informację na temat możliwych form podjęcia terapii leczenia uzależnienia. W przypadku osób, które nie podejmują działań związanych z leczeniem uzależnienia, grupa robocza decyduje o skierowaniu wniosku o wszczęcie postępowania o leczenie odwykowe do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jak wynika z przedstawionej tabeli na przestrzeni lat 2016-2020 niewielka ilość osób korzysta z takiej formy pomocy. Dla osób stosujących przemoc jest możliwość udziału w programie korekcyjno - edukacyjnym organizowanym przez Centrum Interwencji Kryzysowej. Zakończanie procedury Niebieskiej Karty zazwyczaj jest spowodowane tym, że rodzina podjęła współpracę i przemoc ustała lub nie ma dalszych przesłanek, bądź zasadności do prowadzenia procedury Niebieskiej Karty. Zdarzają się sytuacje w których rodziny nie podejmują współpracy, nie korzystają z oferowanych form wsparcia. Wówczas Zespół Interdyscyplinarny podejmuje kroki prawne poprzez zawiadomienie Sądu lub Prokuratury.

Zespół Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ma możliwość skoordynowania wszelkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom pokrzywdzonym. Daje możliwość szybkiego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także niwelowanie skutków przemocy poprzez planowanie i realizacja działań pomocowych.

Łączna ilość interwencji z podejrzeniem stosowania przemocy w rodzinie przeprowadzonych przez Komendę Powiatową Policji w Gminie Kartuzy			
Rok	2018	2019	2020
Łączna ilość interwencji	3936	4364	6539
Ilość interwencji domowych	316	422	418
Wydane akty oskarżenia z tytułu przemocy	41	41	25
Wydane akty o nakazie zbliżania się do ofiary	7	10	6
Ilość skierowanych wniosków do Sądu Rodzinnego	50	67	61
Ilość interwencji gdzie nieletni był sprawcą przemocy	17	16	8

Źródło : Komenda Powiatowa Policji w Kartuzach

Tabela powyżej przedstawia interwencje przeprowadzone przez funkcjonariuszy Policji w miejscu zamieszkania, gdzie dochodziło do zachowań przemocowych. Liczba interwencji w ostatnich trzech latach wzrosła o 60% . Interwencje domowe w okresie od 2018-2020 wzrosły

o 13%. Dostrzega się także, że podczas interwencji Policji w miejscach zamieszkania w przemocy domowej uczestniczyły małoletnie dzieci, świadczą o tym złożone wnioski do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny. Spotykamy się również coraz częściej z tym, że sprawca przemocy jest nieletni co przedstawia powyższa tabela.

Przemoc w środowisku rodzinnym jest coraz bardziej uwidaczniana, ponieważ coraz więcej ludzi, ma świadomość problemu istoty przemocy domowej. Coraz częściej środowiska sąsiedzkie informują o zagrożeniach w rodzinie Powiatową Komendę Policji, a także Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Z przedstawionych danych w tabeli wynika, że interwencji w rodzinie, gdzie dochodziło do przemocy było 418 natomiast założonych „Niebieskich Kart” przez funkcjonariuszy Policji było w 2020 roku 34 karty. Po założeniu Niebieskiej Karty członkowie grup roboczych spotykają się często z informacją od ofiar przemocy o „wycofanie” Niebieskiej Karty, ponieważ są zastraszane przez sprawcę przemocy. Grupa robocza po otrzymaniu informacji nadal prowadzi procedurę NK. Często Niebieskie Karty zakładane są w sytuacjach, kiedy w rodzinie dochodzi do jednorazowych incydentów i konfliktów oraz gdzie oboje małżonków prowadzą konflikt w trakcie rozwodu. Eskalacja tych konfliktów polega głównie na sprawach związanych z dziećmi, podziałem majątku oraz zbierają informację obciążające strony.

Dane obrazują, że problem agresji i przemocy dotyka również uczniów w placówkach oświatowych. Wprawdzie badania pokazały, że w szkołach wiejskich dominuje przemoc psychiczna, to jednak trzeba pamiętać, że jej skutki są równie dotkliwe, jak skutki przemocy fizycznej i zaburzają właściwy proces socjalizacji uczniów.

Stwierdzone akty przemocy w szkołach z gminy Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Przemoc fizyczna	115	127	119	69	29
Przemoc psychiczna	70	107	92	46	68

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach na podstawie danych nadesłanych przez szkoły z terenu gminy Kartuzy

Przemoc fizyczna i psychiczna w szkole jest zjawiskiem, o którym niestety słyszymy coraz częściej. Z jednej strony wynika to ze skali problemu, z drugiej ze wzrostu świadomości społeczeństwa i uwrażliwienia na ten problem. Przemoc wśród nieletnich najczęściej objawia się tym, że dziecko, bądź nastolatek doświadcza pewnej krzywdy ze strony rówieśników. Często do takich zdarzeń dochodzi na terenie szkoły, ale zdarzać się to może również poza nią, np. na podwórku.

Dane powyżej pokazują, że w szkole może dochodzić do przemocy fizycznej czy psychicznej pomiędzy uczniami.

Akty przemocy fizycznej wśród dzieci i młodzieży szkolnej zaliczają się m.in. bójki, pobicia, popychanie czy kopanie. Analizując tabelę to właśnie przemoc fizyczna jest najczęściej ujawniana w szkole.

Do aktów przemocy psychicznej wśród dzieci i młodzieży szkolnej zaliczyć można takie zachowania jak wyśmiewanie, dokuczanie, przezywanie, wulgarne słownictwo, zastraszanie czy poniżanie. Jeśli problem nie będzie szybko zdiagnozowany, takie zachowania mogą prowadzić do osamotnienia dziecka i doprowadzenia do tragedii.

6.6.1. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - znajomość problematyki przemocy - szkolenia - kompetentna, wykwalifikowana kadra - dobry przepływ informacji pomiędzy instytucjami - działalność CIK w Kartuzach - duża ilość instytucji i specjalistów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie - realizacja procedury NK - współpraca międzyinstytucjonalna w udzielaniu pomocy osobom/ rodzinom dotkniętym przemocą - tworzenie i realizacja grup wspierających dla osób dotkniętych przemocą - programy korekcyjne dla sprawców przemocy - podejmowanie działań profilaktycznych poprzez podnoszenie świadomości mieszkańców Gminy Kartuzy - możliwość korzystania z punktu konsultacyjno – informacyjnych - organizowanie konferencji dot. problematyki przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> - duży odsetek specyficznych / trudnych przypadków, w których trudno o jednoznaczną diagnozę - brak miejsc pobytu długoterminowego, np. mieszkania chronione - ograniczona bezpłatna pomoc prawna - niechęć do ujawniania problemu przemocy - brak telefonu zaufania - brak lokalnych kampanii społecznych - bierność społeczeństwa na zjawisko przemocy - brak zaangażowania istotnych instytucji w przeciwdziałanie przemocy (ochrona zdrowia – nie znajomość ustawy o przeciwdziałaniu przemocy) - niski poziom świadomości obywatelskiej w zakresie problemu przemocy w rodzinie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie lokalnych koalicji podmiotów i organizacji na rzecz rozwiązywania problemu przemocy - skuteczne i konsekwentne wdrażanie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> - stereotypy postrzegania zjawiska przemocy, szczególnie w rodzinie - złożoność zjawiska przemocy w różnych sferach życia społecznego - niewielka współpraca rodzin/ osób dotkniętych przemocą z instytucjami

<p>w rodzinie na lata 2021-2030</p> <ul style="list-style-type: none"> - stałe podwyższanie profesjonalizmu kadr jednostek i organizacji - dostępność do materiałów dotyczących przemocy - programy dla osób dotkniętych przemocą i stosujących przemoc - zmiana społeczna - dostępność do mieszkań chronionych na terenie Gminy Kartuzy - nieograniczona dostępność pomocy prawnej dla ofiar przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> - mała skuteczność profilaktyki i terapii uzależnień - osłabienie więzi rodzinnych, brak odpowiedzialności za członków rodziny - negatywny wpływ mediów zawierających zjawiska przemocy - brak edukacji kadr oświaty , ochrony zdrowia na etapie kształcenia zawodowego z zakresu rozpoznawania zjawiska przemocy w rodzinie oraz reagowania - nieprecyzyjne rozwiązania prawne np. stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie
--	---

6.7. Problemy opiekuńczo – wychowawcze

Ustawa o pomocy społecznej definiuje rodzinę jako osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Jest ona podstawowym środowiskiem życia i wychowania młodego pokolenia. To dzięki rodzinie młody człowiek wkracza w dorosłe życie, a wartości wyniesione z domu są dla niego punktem odniesienia w dorosłym życiu. Pomaga ona odnaleźć się człowiekowi w świecie społecznym, pomaga mu ukształtować własną osobowość.

Obecne czasy charakteryzuje konsumpcyjny styl życia, pogoń za pieniądzem, ciągły brak czasu, negacja i skłonność do przemocy. Wszystkie te zjawiska w funkcjonowaniu rodziny, mogą stanowić ogromne zagrożenie dla procesu wychowania dzieci i młodzieży.

Do najczęstszych zagrożeń współczesnej rodziny można zaliczyć:

- 1) dezintegrację wewnątrzrodzinną; w miejsce zharmonizowanych, wielostronnych rodzinnych oddziaływań, pojawiają się zróżnicowane kierunki oddziaływań wynikające z różnic światopoglądowych, konfliktów partnerskich a poszczególnych członków rodziny,
- 2) obniżenie więzi emocjonalnych między członkami rodziny, nieumiejętność okazywania uczuć najbliższym osobom,
- 3) widoczna problematyka wychowawcza rodziny - brak wzorca życia rodzinnego, malejący autorytet rodziców, nienadążanie rodziny za przemianami politycznymi i społeczno gospodarczymi,
- 4) wiedza i doświadczenie pedagogiczne rodziców jest na niskim poziomie, co powoduje powstawanie trudności wychowawczych oraz brak celów i metod wychowawczych, a także słabą znajomością potrzeb i zainteresowań dziecka,
- 5) malejąca liczba sformalizowanych małżeństw na rzecz wzrostu liczby związków kohabitacyjnych,

- 6) nietrwałość współczesnej rodziny objawiająca się rosnącą liczbą rozwodów,
- 7) pojawianie się coraz większej liczby rodzin niepełnych oraz ze specyficznymi problemami wychowawczymi i emocjonalnymi;
- 8) wzrastająca liczba rodzin niewydolnych wychowawczo, wpływających negatywnie na kształtowanie osobowości dziecka,
- 9) większy wpływ mediów (telewizja, komputer, Internet) ogranicza bezpośrednie kontakty rodzinne, odrywa od rzeczywistego życia, pokazuje negatywne wzorce do naśladowania; rodzi obojętność, przemoc, przekłamywanie treści, wolność bez odpowiedzialności,
- 10) nadużywanie alkoholu czy środków psychoaktywnych przez rodziców zaburza emocjonalny rozwój dziecka
- 11) konflikty pokoleniowe między dziećmi a rodzicami mają źródło w różnych systemach wartości i różnych wzorach kulturowych oraz skłonności młodych ludzi do buntu
- 12) uzależnienia behawioralne w tym zjawisko fonoholizmu (nadmierne używanie telefonu komórkowego) odsuwa od realnych kontaktów i wywołuje szereg zaburzeń.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych jest często wynikiem uzależnień, bezrobocia, braku wsparcia ze strony innych osób (drugi rodzic, dziadkowie) w wychowaniu dziecka, trudności w łączeniu pracy zawodowej z opieką nad dzieckiem, zwłaszcza w okresie ferii, wakacji. Bezradność wynika także często z niepełnosprawności rodziców, ograniczającej możliwości właściwej opieki i wychowania dziecka, uzależnień rodziców, niedojrzałości związanej z wczesnym macierzyństwem, zwłaszcza w przypadku osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze, które nie wyniosły właściwych wzorców życia rodzinnego.

Mając świadomość, że nic nie jest w stanie zastąpić wychowania we własnej rodzinie należy położyć szczególny nacisk na wsparcie rodzin w środowisku lokalnym, rozwój usług społecznych dla rodzin i przez to zapobieganie negatywnym skutkom dysfunkcyjności rodzin.

Praca z rodzinami jest procesem złożonym i długotrwałym. Efekty pracy z rodzinami w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia na otrzymywane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian oraz dostępności do usług społecznych dla rodzin.

Poniższa tabela pokazuje dane statystyczne Urzędu Miejskiego w Kartuzach, przedstawiające ogólną liczbę gospodarstw w gminie Kartuzy oraz liczbę rodzin z dziećmi z w latach 2016-2020.

Liczba gospodarstw ogółem i ilości rodzin z dziećmi do 17 lat w Gminie Kartuzy						
Rok		2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	liczba gospodarstw	8454	8494	8512	8590	8613
	liczba gospodarstw z dziećmi do lat 17	2827	3839	3830	3868	3848
Rodziny z 1 i 2 dzieci		1557,145 3	1541,146 0	1527,1458	1550,1440	1516,1453
Rodziny wielodzietne (z 3 i więcej dzieci)		534	554	563	591	581

Źródło: Urząd Miejski w Kartuzach

Dane z powyższej tabeli pokazują, że z każdym rokiem przybywa liczba gospodarstw w gminie Kartuzy. Od roku 2016 do roku 2020 wzrosła liczba gospodarstw z dziećmi a w szczególności liczba rodzin wielodzietnych.

Sytuację rodzin objętych pomocą społeczną z gminy Kartuzy obrazują przedstawione poniżej dane statystyczne. Rodziny w trudnej sytuacji objęte są pomocą w postaci pracy socjalnej i asystenta rodziny oraz w razie konieczności wsparcia rzeczowego i finansowego. Strukturę rodzin z dziećmi, objętych wsparciem GOPS w poszczególnych latach przedstawia poniższa tabela.

Liczba rodzin z dziećmi objętych świadczeniami z pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach						
Rok		2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	liczba rodzin	496	423	323	224	214
	liczba osób w rodzinach	2156	1823	1363	897	856
Rodziny z 1 dzieckiem		114	102	83	65	72
Rodziny z 2 dzieci		176	146	116	75	72
Rodziny z 3 dzieci i więcej		202	175	124	84	70

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Strukturę rodzin osób samotnie wychowujących dzieci przedstawia poniższa tabela.

Liczba rodzin niepełnych z dziećmi objętych świadczeniami z pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach						
Rok		2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	liczba rodzin	143	125	105	103	100
	liczba osób w rodzinach	482	409	328	316	329
Rodziny z 1 dzieckiem		65	61	45	43	42
Rodziny z 2 dzieci		40	31	36	37	35
Rodziny z 3 dzieci i więcej		38	23	24	23	21

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Podsumowując powyższe dane statystyczne widzimy, iż z ogólnej liczby gospodarstw domowych w gminie Kartuzy niewielki odsetek rodzin korzysta z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W każdym kolejnym roku maleje też liczba rodzin korzystających ze wsparcia, w tym rodziny wielodzietne i niepełne. Wpływ na malejącą liczbę rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ma świadczenie 500+ oraz system wsparcia zespołów Centrum Wsparcia Społecznego.

Częstym problemem dotykającym rodziny jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, który stanowi jedną z podstawowych przesłanek do udzielania wsparcia rodzinom przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach w formie przydzielenia asystenta rodziny. Zjawisko to ma tendencję wzrostową, jedynie rok 2020 wykazywał spadkową prawdopodobnie spowodowaną sytuacją związaną z pandemią COVID-19. Problematykę przedstawia poniższa tabela.

Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kartuzach					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Ogólna liczba rodzin	41	46	51	55	51

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

W sytuacji, gdy pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej stanowi zagrożenie dla jego zdrowia, bezpieczeństwa czy życia, koniecznym jest odseparowanie go od dotychczasowego środowiska przez umieszczenie w pieczy zastępczej. Często jest to konsekwencja szeregu zaniedbań, nieporadności życiowej, problemów opiekuńczo

wychowawczych, uzależnień. Zabezpieczenie przez umieszczenie w pieczy zastępczej jest pojęciem dwojako rozumianym, ponieważ może być piecza zastępcza instytucjonalna i rodzinna. Formą rodzinną jest umieszczanie dzieci w rodzinach zastępczych, natomiast formą instytucjonalną jest umieszczenie w placówkach opiekuńczo wychowawczych. Takie rozwiązania nakazują zarówno przepisy Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego, jak i Ustawa o Wspieraniu Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej oraz Ustawa o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie. To te akty prawne upoważniają do podejmowania działań zabezpieczających wobec dziecka poprzez zapewnienie mu prawidłowych warunków życia i rozwoju w pieczy zastępczej do czasu powrotu pod opiekę rodziców, znalezienia rodziny adopcyjnej lub usamodzielnienie dziecka.

Ilość umieszczonych i przebywających dzieci w systemie pieczy zastępczej obrazuje poniższa tabela.

Liczba dzieci w systemie pieczy zastępczej z terenu gminy Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	4	8	6	14	16
Liczba dzieci przebywających w rodzinie zastępczej	37	33	36	26	34
Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych	2	2	6	6	4
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych	23	24	24	24	23
Liczba dzieci powracających do rodziny biologicznej	1	2	1	5	2
Liczba dzieci usamodzielnionych	1	8	6	8	6

Źródło: dane Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

Podsumowując dwie powyższe tabele można stwierdzić, iż w latach 2016-2020 w gminie Kartuzy, wśród rodzin pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze z tendencją wzrostową w każdym kolejnym roku. Często problemy są tak poważne, że konieczne jest umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Tabela dotycząca ilości umieszczanych dzieci pokazuje, że w każdym kolejnym roku zabezpiecza się więcej nieletnich dzieci a tylko niewielka ilość dzieci powraca do rodziny biologicznej.

W związku z potrzebą zabezpieczania dzieci w rodzinach zastępczych na terenie gminy Kartuzy funkcjonują rodziny zastępcze, których wykaz liczbowy z podziałem na rodzaje obrazuje poniższa tabela.

Liczba rodzin zastępczych z podziałem na rodzaje z terenu gminy Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin zastępczych zawodowych	3	3	3	3	3
Liczba rodzin zastępczych niezawodowych	5	8	9	6	4
Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych	11	12	10	13	15
Razem	19	23	22	22	22

Źródło: dane Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

Rodzinom biologicznym, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej bardzo trudno jest odzyskać pełnię władzy rodzicielskiej. Praca z rodzicami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej jest procesem złożonym i długotrwałym. Efekty zależą w znacznym stopniu od chęci zmiany i gotowości przyjęcia pomocy. Niestety większość rodzin nie korzysta ze wsparcia Centrum Wsparcia Społecznego GOPS w formie pracy socjalnej i asystenta rodziny. Często odmawiają wsparcia co obrazuje poniższa tabela.

Liczba rodzin których dzieci zostały umieszczone w systemie pieczy zastępczej korzystających ze wsparcia asystenta rodzina z terenu gminy Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin, których dzieci zostały umieszczone w systemie pieczy zastępczej ogółem	4	8	6	14	16

Liczba rodzin, których dzieci zostały umieszczone w systemie pieczy zastępczej i podjęły współpracę z asystentem rodziny	1	3	3	4	6
---	---	---	---	---	---

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

W odpowiedzi na trudności instytucje wspierające rodziny z dziećmi przygotowały różne propozycje wsparcia, jedną z nich są warsztaty dla rodziców „Szkoła dla rodziców” prowadzone w trzech różnych instytucjach tj. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach, Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Kartuzach oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach. Dane zawarte w poniższej tabeli pokazują wzrost zainteresowania w każdym kolejnym roku, natomiast niższa ilość uczestników w roku 2020 wynika z obostrzeń w prowadzeniu zajęć grupowych związanych z pandemią COVID-19.

Liczba osób korzystających ze wsparcia „Szkoła dla rodziców” z terenu gminy Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	22	25	35	51	35
W tym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kartuzach	-	-	16	28	14

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

Źródło: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kartuzach

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach przy wsparciu asystentów rodziny w latach 2016-2020 obejmował wsparciem znaczną ilość rodzin, borykających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi organizując różnego rodzaju warsztaty profilaktyczno-edukacyjne, wspólne wyjazdy integracyjne dla rodzin oraz spotkania ze specjalistami.

Od 2018 roku przy CWS, funkcjonuje Klub dla Rodzin, w którym zapewnia się 50 miejsc dla członków rodzin korzystających z pracy socjalnej i wsparcia asystenta rodziny. W odpowiedzi na bieżące zapotrzebowanie co roku realizowane są różnego rodzaju zajęcia, warsztaty, treningi oraz inne formy wsparcia. Systematycznie wzrasta zapotrzebowanie na tego rodzaju usługi co pokazuje poniższa tabela. Rok 2020 wykazuje liczbę spadkową w realizacji działań środowiskowych i projektów socjalnych, spowodowaną pandemią COVID-19.

Liczba osób korzystających z usług dla rodzin wspierających kompetencje rodzicielskie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Trening umiejętności opiekuńczo-wychowawczych	70	73	64	76	66
Klub środowiskowy dla dzieci i młodzieży	40	40	40	40	60
„Klub dla rodzin,,	-	-	50	50	50
Spotkania informacyjne, profilaktyczno-edukacyjne oraz integracyjne, w tym ze specjalistami	24	48	290	305	250
Działania środowiskowe i projekty socjalne	40	65	112	208	25

Źródło.: *Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach*

6.7.1. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie asystentów rodziny funkcjonowanie 3 świetlic środowiskowych gminnych - doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników GOPS - działalność Klubu dla Rodzin - zakorzenione wartości chrześcijańskie w społeczeństwie - psycholog - pedagodzy, psycholodzy w każdej szkole ponadgimnazjalnej, ponadpodstawowej - bardzo wysokie umiejętności kadry Centrum Wsparcia Społecznego w pozyskiwaniu środków unijnych, rządowych - Karta Dużej Rodziny - współpraca pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę (PCPR w tym Centrum Interwencji Kryzysowej, PPP, Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej 	<ul style="list-style-type: none"> - słabe wsparcie międzypokoleniowe w rodzinach - mała ilość organizacji pozarządowych i ofert wsparcia z ich strony w obszarze działania na rzecz rodziny - niewystarczające zaangażowanie rodziców w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych - mało elastyczna oferta godzin otwarcia przedszkoli, punktów przedszkolnych i żłobków - niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu w dni wolne od nauki i w czasie pozalekcyjnym dla dzieci i młodzieży - niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych - brak mieszkań chronionych - brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach

dla dzieci i młodzieży) - 500+, Dobry start - rządowe i samorządowe programy wspierania dzieci (wyprawka szkolna, bezpłatne podręczniki, artykuły szkolne, stypendia socjalne, stypendia szkolne)	
Szanse	Zagrożenia
- rozwój usług społecznych dla rodzin - rozwój poradnictwa rodzinnego - kontynuowanie działalności Klubu Dla Rodzin w Kartuzach - profesjonalna kadra i stale doskonaląca swój warsztat kadra Centrum Wsparcia Społecznego - utrzymanie i rozwój dobrej współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę -powstanie mieszkań chronionych	- wzrastająca liczba rodzin niepełnych - powielanie dysfunkcyjnego wzorca funkcjonowania rodziny - niedostateczna otwartość rodzin na współpracę - negatywny wpływ mediów na wychowanie - nieaktywność zawodowa przemoc domowa, uzależnienia, bezradność - niewystarczający dostęp do specjalistów - osłabienie/zanik więzi, tradycji rodzinnych - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej - brak świadomości problemu i umiejętności poszukiwania pomocy przez rodziny - długotrwały i trudno mierzalny proces przywracania rodzinie zdolności do prawidłowego funkcjonowania

6.8. Funkcjonowanie osób starszych

Starzenie się społeczeństwa ma decydujący wpływ na poziom życia ludzi starszych i ich postrzeganie poprzez inne grupy społeczne. Prognozy demograficzne pokazują, że w kolejnych latach procent osób w starszym wieku w całej populacji będzie systematycznie wzrastał. Według przewidywań GUS liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie co najmniej o 9,6 mln w roku 2035, co stanowić będzie 26,7 % całej populacji kraju. Poniższa tabela przedstawia prognozę ludności Polski w wieku poprodukcyjnym według płci, do 2035 roku.

Prognoza ludności polski w wieku poprodukcyjnym					
Rok	2015	2020	2025	2030	2035
Kobiety 60 lat i więcej	5085,3	5605,2	5826,1	5955,3	6201,9
Mężczyźni 65 lat i więcej	2295	2762,7	3170,6	3333,8	3419,8
Ogółem	7380,3	8367,9	8996,7	9289,1	9621,7

Źródło: opracowania GUS

Z prognoz GUS wynika, że najwyższy wzrost liczby osób starszych w Polsce przypada na lata 2015-2020, gdzie szacuje się wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym o ponad 987 tysięcy, czyli 13,4 %. W skali całego społeczeństwa, w roku 2015 stanowią 19,4 % a w roku 2020 ponad 22%.

Na zjawisko starzenia się ludności wpływa min. poziom zamożności społeczeństwa, aktywność zawodowa, poziom opieki społecznej i ochrony zdrowia, wykształcenie ludności oraz polityka społeczna państwa.

Celem polityki społecznej w odniesieniu do osób starszych są działania, które kompleksowo będą wpływały na poprawę życia seniorów, co może być dokonywane poprzez stwarzanie warunków zaspokajania potrzeb ludzi starszych oraz kształtowania odpowiednich relacji międzypokoleniowych.

Z wywiadów prowadzonych wśród pracowników socjalnych wynika, że do najważniejszych problemów społecznych ludzi w podeszłym wieku można zaliczyć samotność, przewlekłe choroby i niepełnosprawność. Zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa i wynikającej z niej niemożności podejmowania samodzielnych decyzji. Zawęża się własny horyzont patrzenia na świat, zmniejsza się sprawność intelektualna. Osoby starsze mają utrudniony dostęp do rehabilitacji i opieki zdrowotnej problemy materialne oraz brak możliwości zagospodarowania wolnego czasu.

Choć dłuższe życie jest z pewnością pozytywnym zjawiskiem, świadczącym o postępie medycyny, wiąże się z nim zwiększone ryzyko wystąpienia schorzeń fizycznych i psychicznych oraz zaburzeń sensorycznych.

Jedną z podstawowych form opieki nad osobami starszymi jest świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Usługi świadczone w miejscu zamieszkania, oprócz czynności pielęgnacyjno-opiekuńczych obejmują również czynności polegające na zaspokojeniu codziennych czynności życiowych tj.: zakupy, przygotowanie posiłku, palenie w piecu, sprzątanie. Ogromną trudnością dla wielu osób starszych jest obniżająca się samodzielność oraz narastająca zależność od innych. W związku z tym, coraz częściej pojawia się zapotrzebowanie na pomoc i wsparcie, oraz konieczność wypracowania innych mechanizmów adaptacyjnych. Jako pozytywną cechę tego okresu wskazujemy wzrost zdolności rozumienia problemów i potrzeb innych ludzi, przekonań i wartości, zdolność kontroli własnych zachowań. Tak więc ten okres życia można przeżyć zgodnie z własnymi potrzebami w samotności lub w towarzystwie grupy rówieśniczej.

Współczynnik obciążenia demograficznego rośnie od kilku lat. W 2019 r. wyniósł (67 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym). Średnia długość życia Polaków wydłuża się na skutek poprawiających się warunków życia. Według GUS przeciętny czas trwania życia w 2019 r. wyniósł 74,1 lata dla mężczyzn, a dla kobiet 81,8 lat.

W Polsce w 2019 r. mężczyzna w wieku 60 lat miał przed sobą jeszcze średnio ponad 19 lat życia, zaś kobieta w tym wieku ponad 24 lata.

Oznacza to, że osoby w starszym wieku spędzają około jednej czwartej życia w okresie, który jest przeważnie okresem dezaktywizacji zawodowej. Obok długości trwania życia istotne znaczenie dla jakości życia ma trwanie w zdrowiu (średnia liczba lat bez niepełnosprawności). Biorąc powyższe pod uwagę, rośnie znaczenie działań o charakterze aktywizującym, skierowanych do seniorów.

Długofalowym celem polityki społecznej wobec osób starszych jest stworzenie warunków do aktywnego starzenia się, tak aby zapewnić im pełny udział w życiu społecznym. Realizując założenia ustanowiono program wieloletni „SENIOR +” na lata 2021-2025. Celem strategicznym programu jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym poprzez dofinansowanie rozbudowy infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym.

Liczba mieszkańców Gminy Kartuzy po 60 roku życia w stosunku do ilości osób po 60 roku życia objętych pomocą GOPS w Kartuzach					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców Gminy Kartuzy	6310	6481	6707	6886	6965
Liczba osób objętych pomocą GOPS w Kartuzach	406	312	317	382	248

Źródło: dane Urząd Miejski w Kartuzach, dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Porównując liczbę osób po 60r. życia zamieszkującą Gminę Kartuzy a liczbę osób objętych pomocą i wsparciem przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach w latach 2016-2020 jest to 4,9% całej społeczności osób starszych.

Liczba kobiet i mężczyzn po 60 roku życia na terenie Gminy Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Kobiety	3617	3697	3816	3924	3978
Mężczyźni	2693	2784	2891	2962	2987
Ogółem	6310	6481	6707	6886	6965

Źródło : Urząd Miejski w Kartuzach

W gminie Kartuzy na przestrzeni lat wzrasta ogólna liczba ludności powyżej 60 roku życia. Zdecydowaną większość ludności powyżej 60 roku życia stanowią kobiety.

Liczba osób niepełnosprawnych po 60 roku życia na terenie Gminy Kartuzy					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	730	850	912	989	823

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

Osoby niepełnosprawne stanowią 12,4% ogółu osób powyżej 60 roku życia w gminie Kartuzy.

Liczba kobiet i mężczyzn po 60 roku życia na terenie Gminy Kartuzy z podziałem na miasto i wieś.					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Miasto	3596	3656	3707	3771	3761
Wieś	2714	2825	3000	3115	3204
Ogółem	6310	6481	6707	6886	6965

Źródło: dane Urząd Miejski w Kartuzach

Liczba kobiet i mężczyzn po 60 roku życia z gminy Kartuzy jest większa na terenie miasta niż w przyległych wsiach.

Liczba osób po 60 roku życia z gminy Kartuzy przebywające w domach pomocy społecznej i ośrodku geriatrycznym w Sianowie					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób w DPS	31	35	46	46	52
Liczba osób w OG	22	22	22	22	22

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Liczba osób skierowanych do DPS z gminy Kartuzy wzrasta, co spowodowane jest zmianami w tradycyjnym modelu rodziny (odejście od modelu rodziny wielopokoleniowej, wzrasta ilość rodzin niepełnych) oraz niski status ekonomiczny seniorów, w szczególności samotnych.

Liczba osób po 60 roku życia z gminy Kartuzy objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	59	105	123	128	131

Źródło: Opracowanie własne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kartuzach

Liczba osób po 60 roku życia objętych opieką w kartuskim hospicjum domowym					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	79	84	75	79	77

Źródło: dane z Kartuskiego Hospicjum Domowego

Liczba osób po 60 roku życia, objętych opieką w kartuskim hospicjum domowym w ostatnich latach utrzymuje się na podobnym poziomie. Hospicjum zostało założone w 2010 r. ale działa od 01 stycznia 2011 od kiedy uzyskało kontrakt z NFZ. Obecnie uzyskane środki z NFZ zapewniają opiekę dla dwunastu pacjentów miesięcznie. Domowa opieka hospicyjna polega na wspomaganiu medycznym, socjalnym, duchowym pacjenta i jego rodziny lub opiekunów w pielęgnacji chorego w domu. Opieka hospicyjna jest nieodpłatna nawet gdy pacjent nie jest ubezpieczony. Personel medyczny składa się z czterech lekarzy, siedmiu pielęgniarek, psychologa, fizjoterapeuty i osoby które zajmują się sprawami administracyjnymi. Bardzo ważną rolę w funkcjonowaniu hospicjum odgrywają wolontariusze. W tej chwili w hospicjum jest ok. 10 wolontariuszy medycznych czyli wykwalifikowanych opiekunów medycznych. Hospicjum wspierają też wolontariusze akcyjni, którzy służą pomocą w organizowaniu różnych akcji.

Liczba osób po 60 roku życia uczestniczących w zajęciach Uniwersytetu III Wieku					
Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	98	105	104	134	145

Źródło: dane Uniwersytet III Wieku w Kartuzach

Wraz z rosnącą liczbą osób w wieku powyżej 60 roku życia wzrasta liczba osób uczestniczących w zajęciach Uniwersytetu III Wieku.

6.8.1. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - zorganizowany, nieustannie rozwijający się system usług opiekuńczych i specjalistycznych GOPS (między innymi Program Opieka 75+) - działalność Dziennego Domu Pomocy w Kartuzach - Ośrodek Geriatryczny w Sianowie o wysokim standardzie usług i wyspecjalizowanej kadrze - działalność Kartuskiego Hospicjum Domowego - kadra GOPS posiadająca doświadczenie i umiejętności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych - programy rządowe dla seniorów (13 i 14 emerytura) - działalność Uniwersytetu III wieku 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczona ilość miejsc w placówkach wsparcia dla seniorów - wzrost liczby osób starszych - niski poziom życia seniorów - pogarszająca się kondycja fizyczna i psychiczna seniorów - niewszechająca oferta, spędzania czasu wolnego dla seniorów - niska aktywność osób starszych - zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej w dwu i jednopokoleniową - ograniczona oferta usług społecznych skierowanych do seniorów

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości życia seniorów - wzrost świadomości, efektywności i wiary we własne możliwości - wolontariat - możliwości pozyskiwania środków finansowych - zewnętrznych - rozszerzenie oferty usług dla seniorów - wykorzystanie potencjału seniorów - tworzenie miejsc spotkań, usług dla seniorów - szkolenie kadry do pracy z seniorami - międzypokoleniowa wymiana usług 	<ul style="list-style-type: none"> - wykluczenie społeczne seniorów - utrudnienia w dostępie do usług społecznych i usprawniających dla seniorów - bierność seniorów - pogarszający się stan zdrowia, - niewystarczające środki finansowe na organizację czasu wolnego dla seniorów (kulturalnych, społecznych, edukacyjnych) - rosnąca liczba osób starszych - trudna sytuacja finansowa seniorów - wzrost zapotrzebowania na nowe usługi społeczne

Rozdział VII

Cele główne, cele strategiczne i szczegółowe, działania, wskaźniki, harmonogram, realizatorzy

Cel strategiczny nr 1		
Rozwój systemu wspierającego aktywność zawodową mieszkańców Gminy Kartuzy		
Cel szczegółowy 1.1		
Zwiększenie współpracy międzysektorowej na rzecz osób dotkniętych problem bezrobocia.		
Działania	Wskaźniki	Realizator
Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji zawodowej	<ul style="list-style-type: none"> - ilość osób objętych wsparciem Klubu Integracji Społecznej - ilość osób, która podjęła zatrudnienie - ilość, która podniosła kwalifikacje lub kompetencje na rynku pracy - ilość osób objętych wsparciem w formie stażu zawodowego 	GOPS, PES, Pracodawcy
Organizowanie cyklicznych spotkań przedstawicieli poszczególnych sektorów	<ul style="list-style-type: none"> - ilość instytucji - ilość organizacji pozarządowych 	GOPS, PUP, CIS, OWES, Przedsiębiorcy, PES
Forum doświadczeń – samorząd, biznes, NGO	<ul style="list-style-type: none"> - ilość instytucji JST - ilość przedstawicieli biznesu - ilość przedstawicieli NGO i ES 	GOPS, PUP, OWES, Przedsiębiorcy, PES

Udział w partnerstwach na rzecz aktywizacji lokalnego rynku pracy.	- liczba projektów realizowanych w partnerstwie - liczba zawartych umów partnerskich	GOPS, PUP, PCPR, NGO, OWES, PES
Cel szczegółowy 1.2 Przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia.		
Aktywizacja społeczna	- liczba osób objętym wsparciem w KIS - liczba szkoleń/spotkań	GOPS, PCPR, CIS, WTZ, NGO, OWES, PES
Promowanie, inicjowanie idei wolontariatu jako formy wchodzenia na rynek pracy	- liczba programów i projektów służących promowaniu idei wolontariatu	GOPS, NGO, PES
Organizowanie warsztatów aktywizacji społecznej i zawodowej	- liczba warsztatów aktywizujących społecznie i zawodowa - liczba osób zaktywizowanych społecznie i zawodowo	GOPS, PUP, CIS, WTZ, NGO, OWES, PES
Redukowanie skutków bezrobocia/bierności zawodowej: praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych w oparciu o kontrakty socjalne, rodzinne	- liczba kontaktów socjalnych - liczba kontaktów rodzinnych - liczba osób objętych pracą socjalną	GOPS
Łączenie aktywizacji zawodowej z aktywizacją społeczną- realizacja programu aktywizacja i integracja	- liczba osób objętych PAI - liczba PAI	GOPS, PUP, PES
Promocja dobrych praktyk	- liczba informacji na stronach internetowych	GOPS
Cel szczegółowy 1.3 Dążenie do wyrównywania szans grup społecznych na rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem osób wykluczonych społecznie.		
Szkolenia, staże, przekwalifikowania na potrzeby rynku pracy, prace interwencyjne	- liczba osób korzystających z instrumentów aktywizujących - liczba zorganizowanych szkoleń, staży, prac interwencyjnych	GOPS, PUP, CIS, PES
Współpraca z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej	- liczba kontaktów międzyinstytucjonalnych - liczba wspólnych inicjatyw	GOPS, NGO, PES, PUP, OWES,
Programy aktywizacyjne realizowane poprzez zatrudnienie socjalne, zatrudnienie wspierane.	- liczba osób objętych aktywizacją - liczba programów realizowanych na rzecz aktywizacji poprzez zatrudnienie socjalne	GOPS, PUP, CIS, PES, WTZ

Cel strategiczny nr 2 Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej na miarę ich możliwości i potrzeb.		
Cel szczegółowy 2.1 Wspieranie osób niepełnosprawnych w aktywnym uczestnictwie w życiu społeczności lokalnej w oparciu o potencjał instytucji i organizacji pozarządowych.		
Działania	Wskaźniki	Realizator
Wspieranie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.	- liczba programów promujących rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych	GOPS, PCPR, CIS, WTZ, ES, NGO
Wspieranie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.	- liczba programów promujących zatrudnienie osób niepełnosprawnych	GOPS, PCPR, PUP, CIS, WTZ, PES, NGO
Dostosowanie budynków użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych w infrastrukturze gminy.	- liczba przedsięwzięć	GOPS, POWIAT, UM
Programy aktywizujące poszczególne grupy osób niepełnosprawnych.	- liczba programów	GOPS, PUP, NGO, PCPR, UM
Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych, w tym asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej.	- liczba świadczonych usług - liczba godzin świadczonych usług - liczba osób objętych pomocą asystenta osoby niepełnosprawnej	GOPS, NGO
Organizowanie i wspieranie dziennych ośrodków dla osób niepełnosprawnych.	- liczba funkcjonujących dziennych ośrodków wsparcia - liczba osób skierowanych do placówek wsparcia/liczba uczestników	GOPS
Zapewnienie opieki całodobowej/wsparcie placówek świadczących opiekę całodobową dla osób niepełnosprawnych oraz długotrwale lub ciężko chorych.	- liczba mieszkańców placówek całodobowych, którzy otrzymują dofinansowanie z budżetu gminy - liczba osób skierowanych do placówek, będących mieszkańcami gminy	GOPS, NGO
Uwzględnienie potrzeb niepełnosprawnych przy tworzeniu miejsc parkingowych, ścieżek rowerowych.	- liczba powstałych miejsc parkingowych dla niepełnosprawnych	UM
Usługi transportowe przeznaczone dla osób niepełnosprawnych jako odpowiedź na ich indywidualne potrzeby.	- liczba osób korzystających z usług	UM, GOPS

Cel szczegółowy 2.2 Zwiększenie świadomości społeczeństwa o potrzebach osób niepełnosprawnych.		
Wspieranie inicjatyw szerzących wiedzę i podnoszących kwalifikacje osób niepełnosprawnych.	- liczba inicjatyw	GOPS, NGO, PCPR, UM, PES
Organizowanie spotkań w społeczności lokalnej z osobami niepełnosprawnymi.	- liczba spotkań	GOPS, NGO, PCPR, UM, PES
Wspieranie rodzin osób niepełnosprawnych w zakresie akceptacji niepełnosprawności. Spotkania przedstawicieli instytucji z osobami niepełnosprawnymi w celu rozpoznania ich potrzeb.	- liczba spotkań	GOPS, NGO, PCPR, UM, PES
Imprezy integracyjne.	- liczba imprez	GOPS, NGO, PCPR, UM, PES
Organizowanie kampanii informacyjnych.	- liczba kampanii	GOPS, NGO, PCPR, UM, PES
Cel szczegółowy 2.3 Kształtowanie przyjaznego otoczenia oraz poprawa dostępności do informacji osób niepełnosprawnych.		
Rozpowszechnianie informacji o ofertach dla osób niepełnosprawnych.	- liczba instytucji - liczba umieszczanych informacji	UM, GOPS, PCPR, NGO, PES
Działania edukacyjne.	- liczba działań edukacyjnych	UM, GOPS, PCPR, PES, NGO
Dostosowanie stron internetowych Urzędu Miejskiego i jednostek podlegających do potrzeb osób niepełnosprawnych.	- liczba instytucji	UM, PCPR
Ułatwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do Internetu.	- liczba osób niepełnosprawnych objętych programem	GOPS, UM, NGO, PFRON

Cel strategiczny nr 3 Przeciwdziałanie zjawisku bezdomności oraz łagodzenie jego skutków poprzez wspieranie i podejmowanie inicjatyw na rzecz osób bezdomnych.		
Cel szczegółowy 3.1 Zapewnienie osobom zagrożonym bezdomnością oraz bezdomnym bezpieczeństwa socjalnego.		
Działania	Wskaźniki	Realizator
Świadczenia z pomocy społecznej ze szczególnym uwzględnieniem pracy socjalnej.	- liczba osób korzystających z pomocy społecznej zagrożonych	GOPS, NGO, ZGM, SM, wolontariusze

	bezdomnością i bezdomnych - liczba wolontariuszy	
Zapewnienie bezpłatnie ciepłych posiłków z szczególnym uwzględnieniem okresu zimowego.	- liczba osób korzystających z posiłków	GOPS, UM, wolontariat, szkoły, parafie, NGO
Aktywne uczestnictwo w Pomorskim Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności.	- porozumienie - członkostwo	GOPS
Rozeznanie w ramach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wśród osób uzależnionych dotyczące osób zagrożonych bezdomnością	- liczba zdiagnozowanych osób	GOPS, GKRPA
Cel szczegółowy 3.2		
Aktywizacja osób bezdomnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym do podejmowania użytecznych ról i funkcji społeczno- zawodowych.		
Opracowanie, wdrażanie programu wychodzenia z bezdomności – indywidualny plan wychodzenia z bezdomności.	- liczba osób objętych programem	GOPS, placówki zapewniające schronienie
Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych bezdomnością w Klubie Integracji Społecznej w Kartuzach.	- liczba działań aktywizujących skierowanych do osób bezdomnych	GOPS, NGO,
Prace społeczno-użyteczne, pozyskiwanie miejsc pracy.	- liczba osób zakwalifikowanych	GOPS, PUP, UM
Cel szczegółowy 3.3		
Podejmowanie systematycznych działań w zakresie profilaktyki bezdomności i wczesnej interwencji.		
Monitorowanie środowisk osób zagrożonych bezdomnością i miejsc niemieszkalnych.	- liczba patroli - liczba instytucji	GOPS, KPP, SM, ZGM i inne
Okresowe spotkania pomiędzy dzielnicowymi, koordynatorem powiatowym KPP w zakresie przeciwdziałania bezdomności, a pracownikami służb społecznych.	- liczba spotkań	GOPS, KPP, SM, NGO
Spis bezdomnych	- liczba spisów bezdomnych - liczba sprawozdań ze spisów	GOPS, KPP, SM, NGO

Cel strategiczny nr 4		
Przeciwdziałanie uzależnieniom oraz patologiom społecznym.		
Cel szczegółowy 4.1		
Zwiększenie świadomości społecznej i poziomu wiedzy na temat wpływu substancji psychoaktywnych na życie człowieka		
Działania	Wskaźniki	Realizator
Promowanie zdrowego stylu życia.		GOPS, KPP, GKRPA
Kampania w mediach dla dzieci, młodzieży i ich rodzin.	- liczba kampanii	NGO, GOPS, KPP
Podjmowanie działań o charakterze edukacyjnym skierowanych do rodziców.	- liczba programów skierowanych do rodziców	GOPS, NGO, KPP, szkoły, GKRPA
Tworzenie programów profilaktycznych i zapobiegających uzależnieniom.	- liczba programów	szkoły, GKRPA
Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy społecznej z zakresu pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą.	- liczba szkoleń z zakresu pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą - liczba odbiorców szkoleń	GKRPA, GOPS
Podjmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych.	- liczba szkoleń skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych - liczba osób biorących udział w szkoleniach skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych	GKRPA, GOPS, KPP
Cel szczegółowy 4.2		
Zwiększenie oferty dla osób dotkniętych problemem uzależnień.		
Działania	Wskaźniki	Realizator
Rozwijanie zainteresowań wśród dzieci i młodzieży oraz poszerzanie oferty alternatywnego spędzania czasu wolnego.	- liczba działań/warsztatów	GOPS, Biblioteka Miejska, UM, szkoły, KCK, NGO, PES
Kampanie informacyjno-profilaktyczne.	- liczba kampanii	GKRPA, GOPS, KPP, szkoły, NGO
Zwiększenie projektów socjalnych wspierających rodziny z problemem uzależnień.	- liczb działań	GOPS
Wykorzystanie potencjału psychospołecznego dzieci i młodzieży do podejmowania działań w środowisku rówieśniczym.	- liczba działań - liczba osób biorących udział w działaniach	GOPS, NGO, Szkoły, KCC

Cel szczegółowy 4.3		
Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia społecznego dla osób nadużywających oraz uzależnionych od środków psychoaktywnych.		
Działania	Wskaźniki	Realizator
Wspieranie leczenia odwykowego, instytucji, organizacji pozarządowych oraz osób fizycznych działających w obszarze rozwiązywania problemów uzależnień.	- liczba podmiotów działających w obszarze uzależnień - liczba osób korzystających z pomocy różnych podmiotów działających w obszarze rozwiązywania problemów uzależnień	placówki leczenia odwykowego, NGO
Utrzymanie i rozwój spójnego systemu współpracy instytucji i organizacji zajmujących się zjawiskiem uzależnień.	- liczba działań podejmowanych w ramach systemu współpracy	GOPS, placówki leczenia odwykowego, NGO

Cel strategiczny nr 5		
Przeciwdziałanie przemocy w Gminie Kartuzy		
Cel szczegółowy 5.1		
Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy		
Działania	Wskaźniki	Realizator
Cykliczne kampanie społeczne w mediach lokalnych.	- liczba kampanii	ZIdsPPwR, KPP, GOPS, PCPR, NGO, kuratorzy
Tworzenie i dostosowanie istniejącej infrastruktury instytucjonalnej dla potrzeb osób dotkniętych przemocą.	- liczba nowopowstałych instytucji - liczba instytucji	ZIdsPPwR, KPP, GOPS, PCPR, NGO
Warsztaty i szkolenia.	- liczba warsztatów - liczba osób objętych szkoleniami i warsztatami	ZIdsPPwR, KPP, GOPS, PCPR, NGO, kuratorzy
Telefon zaufania	- numer infolinii	ZIdsPPwR, KPP, GOPS, PCPR
Programy dla osób dotkniętych przemocą i stosujących przemoc.	- liczba programów - liczba osób objętych programem	ZIdsPPwR, KPP, GOPS, PCPR, NGO, szkoły
Działania zwiększające współpracę jednostek uprawnionych i zobligowanych do przeciwdziałania przemocy.	- liczba działań	ZIdsPPwR, KPP, GOPS, PCPR, szkoły

Cel szczegółowy 5.2		
Zintegrowanie środowisk i działań na rzecz ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększanie kompetencji zawodowych osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.		
Umacnianie interdyscyplinarnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	- liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego - liczba powołanych Grup Roboczych - liczba i rodzaj szkoleń - liczba i rodzaj realizowanych kampanii	ZIdsPPwR, GOPS, PCPR, kuratorzy
Podnoszenie kwalifikacji grup zawodowych realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	- rodzaj i liczba szkoleń, superwizji - liczba konferencji i seminariów - liczba uczestników	ZIdsPPwR, KPP, GOPS, PCPR, PPP, szkoły, kuratorzy
Cel szczegółowy 5.3		
Zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w których występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodzin.		
Kompleksowa pomoc dla ofiar przemocy w tym podejmowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie oraz realizacja procedury „Niebieskie Karty”.	- liczba postępowań z użyciem procedury „Niebieskie Karty” - liczba osób korzystających z pomocy - liczba udzielonych porad specjalistycznych - liczba grup wsparcia	ZIdsPPwR, KPP, GOPS, PCPR, kuratorzy, szkoły
Rozwój poradnictwa specjalistycznego	- liczba specjalistów	ZIdsPPwR, KPP, GOPS, PCPR, NGO
Zapewnienie kobietom i dzieciom całodobowego schronienia oraz pomocy specjalistycznej.	- liczba osób, którym udzielono schronienia oraz pomocy specjalistycznej w placówkach, w tym liczba dzieci - liczba placówek - liczba miejsc w placówkach	ZIdsPPwR, KPP, GOPS, NGO
Utworzenie mieszkań chronionych	- liczba utworzonych mieszkań chronionych - liczba osób korzystających z tej formy pomocy	GOPS, UM

Podejmowanie działań interwencyjnych i zabezpieczających dzieci, które są ofiarami i świadkami przemocy w rodzinie.	- liczba dzieci, które objęto pomocą specjalistyczną - liczba spraw skierowanych do Sądu Rejonowego	ZIDsPPwR, KPP, GOPS, PCPR
Oddziaływania terapeutyczno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	- liczba i rodzaj programów - liczba odbiorców poszczególnych programów	ZIDsPPwR, KPP, GOPS, PCPR

Cel strategiczny nr 6 Budowanie systemu wspierania dla rodziny.		
Cel szczegółowy 6.1 Instytucjonalne wspieranie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.		
Działania	Wskaźniki	Realizator
Asystent Rodziny	- liczba rodzin objętych asystentem rodziny	GOPS
Klub Dla Rodzin	- liczba uczestników	GOPS
Wsparcie opieki dla dzieci do lat 3.	- liczba dzieci objętych ustawą przedszkolną	UM, NGO
Ciągłość działań wynikających z opieki pedagogiczno-psychologicznych na wszystkich etapach szkolnych.	- liczba pedagogów i psychologów w szkołach - liczba spotkań w szkołach	UM, NGO, PPP
Pełna realizacja programów rządowych i samorządowych: środki na wyprawkę szkolną itp.(kampania informacyjna)	- liczba kampanii - liczba osób objętych programami	GOPS, UM, NGO, PPP
Świadczenia z pomocy społecznej.	- liczba rodzin objętych świadczeniami rodzinnymi - liczba osób objętych świadczeniami pomocy społecznej	GOPS, UM
Realizacja programu „Praca za czynsz”.	- liczba rodzin objętych programem	ZGM, Urząd Skarbowy, GOPS
Stworzenie oferty działań środowiskowych dla dzieci i młodzieży.	- liczba działań dla dzieci i młodzieży	GOPS, KCK, KPP

Uczestnictwo w ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej (PAT).	- liczba dzieci i młodzieży objętych kampanią	KPP, szkoły, PPP, PCPR, GOPS, Caritas, ZGM
Tworzenie mieszkań chronionych.	- liczba mieszkań chronionych	UM, GOPS, NGO,
Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w ramach projektów unijnych.	- liczba dzieci objętych projektami	UM, GOPS, NGO, szkoły
Cel szczegółowy 6.2		
Podniesienie kompetencji i umiejętności opiekuńczo -wychowawczych i przeciwdziałanie zjawiskom zagrażającym rodzinie		
Działania	Wskaźniki	Realizator
Szkoły dla rodziców.	- liczba szkół dla rodziców	PCPR, GOPS
Zwiększenie oferty świetlic socjoterapeutycznych i ich prowadzenie przez wysoko wyspecjalizowaną kadre.	- liczba świetlic - liczba zatrudnionych specjalistów - liczba dzieci objętych wsparciem	UM, GKRPA, NGO
Prelekcje w szkołach dotyczące odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny oraz demoralizację, bezpieczeństwo.	- liczba prelekcji	KPP, PCPR
Zwiększenie oferty pozalekcyjnej dla dzieci.	- liczba programów - liczba dzieci	UM, szkoły, GOPS
Wspieranie programów dotyczących budownictwa komunalnego, socjalnego, wspieranego.	- liczba mieszkań komunalnych, socjalnych, wspieranych	UM, ZGM
Wspieranie i rozwój asystentury rodzinnej.	- liczba asystentów rodziny - liczba rodzin objętych asystenturą rodzin	GOPS
Wspieranie rodzin pod kątem wychowawczym oraz aktywizacji zawodowej.	- liczba rodzin objętych szkoleniami, warsztatami	PUP, GOPS, PCPR, NGO
Cel szczegółowy 6.3		
Reintegracja i integracja rodzin.		
Działania	Wskaźniki	Realizator
Tworzenie programów, ofert dla całych rodzin.	- liczba programów	NGO, GOPS, PCPR, Caritas,
Rozwój idei wolontariatu.	- liczba wolontariuszy zaangażowanych w pomoc rodzinom	GOPS, szkoły, Caritas, PCPR, SP
Karta dużej rodziny.	- liczba wydanych kart	Urząd Miejski
Festyny i imprezy rodzinne (Międzynarodowy Dzień Rodziny).	- liczba imprez	GOPS, UM, PCPR, PPP, KPP, Caritas, ZGM, SP, NGO
Tworzenie grup wsparcia.	- liczba grup wsparcia	GOPS, PCPR, PPP, NGO

	- liczba osób uczęszczających na grupy wsparcia	
Mediacje dla rodzin.	- liczba rodzin objętych mediacjami	GOPS, PCPR
Udział w kampaniach ogólnopolskich.	- liczba akcji - liczba osób biorących udział w kampaniach	GOPS, szkoły, UM, Caritas, PCPR, SP, KPP, PPP
Podjęmowanie działań edukacyjnych i wspierających, skierowanych do rodziców i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej zmierzających do powrotu dzieci pod opiekę rodziców.	- liczba działań	GOPS, PCPR

Cel strategiczny nr 7		
Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych, oraz zbudowanie systemu działań wspomagających osoby starsze.		
Cel szczegółowy 7.1		
Stworzenie osobom starszym warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.		
Działania	Wskaźniki	Realizator
Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej i rekreacyjnej	- liczba działań	GOPS, UTW, NGO, KCK
Międzypokoleniowa wymiana usług (wolontariat).	- liczba działań, akcji	GOPS, UTW, NGO, KCK
Organizowanie grup samopomocowych i grup wsparcia.	- liczba grup samopomocowych	NGO, GOPS
Usługi transportowe przeznaczone dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych jako odpowiedź na ich indywidualne potrzeby (t.j: dojazd do przychodni, urzędu i innych instytucji).	- liczba osób korzystających z usług	GOPS, UM, NGO, SP
Cel szczegółowy 7.2		
Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach osób starszych.		
Inicjowanie kampanii społecznej na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych.	- liczba kampanii	UM, GOPS, UTW, NGO
Wspieranie i promowanie akcji służących podnoszeniu świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starszych.	- liczba akcji	UM, GOPS, UTW, GOPS, NGO
Organizowanie międzypokoleniowej wymiany informacji dotyczącej osób starszych: spotkania, wykłady, itp.		UM, GOPS, UTW, GOPS, NGO
Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami	- liczba podmiotów realizujących działania	UM, GOPS, UTW, GOPS, NGO

Cel szczegółowy 7.3		
Tworzenie i rozwój lokalnej infrastruktury dla osób starszych.		
Stworzenie Centrum Seniora w tym tworzenie dziennych domów seniora i klubów dla seniorów.	- liczba centrów - liczba dziennych domów seniora i klubów dla seniorów	UM, GOPS, NGO
Tworzenie domów i klubów Senior +	- liczba domów i klubów - liczba osób	UM, GOPS, NGO
Utworzenie stacjonarnego Hospicjum.	- liczba osób w hospicjum	KCC, jednostki samorządowe
Rozbudowa istniejącego Ośrodka Geriatrycznego - zwiększenie ilości miejsc całodobowego pobytu.	- ilość miejsc w Ośrodku Geriatrycznym	UM, GOPS

Wyjaśnienie skrótów:

CIS – Centra Integracji Społecznej w Garczu i Ostrzycach

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach

KCC – Kartuskie Centrum Caritas

KIS – Klub Integracji Społecznej

KCK – Kartuskie Centrum Kultury w Kartuzach

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Kartuzach

NGO- organizacje pozarządowe

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach

OWES – Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Gdańsku

PES – podmioty ekonomii społecznej (w tym spółdzielnie socjalne)

PPP – Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Kartuzach

SP – Starostwo Powiatowe

SM – Straż Miejska w Kartuzach

UM - Urząd Miejski w Kartuzach

UIIIW – Uniwersytet III Wieku w Kartuzach

ZGM – Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Kartuzach

ZIdSPwR – Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Kartuzach

Rozdział VIII

Realizacja Strategii

8.1. Koordynacja i realizacja Strategii

Jednostką odpowiedzialną za koordynację Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Strategia realizowana będzie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach oraz inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerami w realizacji Strategii będą organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne szczebla powiatowego, wojewódzkiego, jednostki i organy administracji państwowej, służba zdrowia, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty ekonomii społecznej oraz podmioty gospodarcze.

Aktualnie funkcjonujący w Polsce system prawa stwarza odpowiednie warunki do wdrażania Strategii. Zagrożeniem dla realizacji Strategii mogą być zmiany w obowiązujących przepisach prawnych z zakresu polityki społecznej, a także niewystarczające środki finansowe na zaplanowane działania.

8.2. Finansowanie Strategii

Zakłada się, że działania określone w Strategii finansowane będą: ze środków własnych gminy, ze środków budżetu państwa, ze środków zewnętrznych pozyskanych przez gminę (między innymi z UE oraz w ramach programów rządowych), ze środków zewnętrznych pozyskanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmioty ekonomii społecznej.

8.3. Monitoring i ewaluacja Strategii

Strategia będzie monitorowana przez zespół ds. strategii powołany przez Burmistrza Kartuz. Narzędzia ewaluacji Strategii:

1. systematyczne gromadzenie i analiza danych dotyczących realizacji Strategii,
2. systematyczna kontrola i monitoring realizowanych zadań pod względem jakości, czasu oraz efektywności,
3. sporządzanie rocznych sprawozdań częściowych,
4. sporządzenie końcowego sprawozdania z realizacji Strategii